

ΥΜΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΕΙΣ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

E.B.E. = Έθνική Βιβλιοθήκη τῆς Ἑλλάδος.

Λ = Χειρόγραφο Μεγίστης Λαύρας Ἀθω Γ-5, ΤΑΣ ιβ' αἰῶνος.

ΛΜ 88 = χφ. Λειμῶνος 88 ΤΑΣ-ΑΤΑΣ ιδ' αἱ.

ΛΜ 134 = χφ. Λειμῶνος 134 ΤΑΣ-ΑΤΑΣ τοῦ ἔτους 1428-1429.

Σ4 = Χειρόγραφο Σινᾶ 1094, ΤΑΣ ιβ' αἰῶνος (χάσματα: 1-11/26-12, Κυρ. μετὰ τὰ Φῶτα /6-2).

Σ5 = Χειρόγραφο Σινᾶ 1095, ΤΑΣ ιβ' αἰῶνος.

Σ6 = Χειρόγραφο Σινᾶ 1096, ΤΑΣ ιβ' αἰῶνος (χάσμα 9-12 /13-12).

Σ7 = Χειρόγραφο Σινᾶ 1097, σιναϊτικὸ τυπικὸ τοῦ ἔτους 1214 (χάσματα: 23-9/26-9, 29-6/20-7).

Τ I, II = J. Mateos Le Typicon de la Grande Eglise, τόμοι I καὶ II, στὸ Orientalia Cristiana Analecta 165-166, Roma 1962-3. (Τυπικὸν τῆς ἀγίας Σοφίας Κωνσταντινούπολεως θ'-ι' αἰῶνος).

ΤΑ = Αθ. Παπαδοπούλου - Κεραμέως Ἀνάλεκτα Ιεροσολυμιτικῆς Σταχυολογίας τ. 2 ἔκδ. 1894 ἐπανέκδοση 1963 σσ. α'-θ' καὶ 1-254, Τυπικὸν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως Ιεροσολύμων, χειρόγραφο τοῦ 1122, ἵσως ἀναγόμενο στὸν ι' αἱ.

ΤΑΣ = Τυπικὸν τοῦ ἀγίου Σάβα (ἐντυπον). Διατίθεται στὴν ίστοσελίδα <http://www.analogion.com/>

ΤΕ = Τυπικὸν Μονῆς Εὐεργέτιδος, χφ. E.B.E. 788, ιβ' αἰῶνος, ἀντίγραφο πρωτοτύπου ποὺ ἀνάγεται στὶς τελευταῖς δεκαετίες τοῦ ια' αἰῶνος, ἔκδ. D I σσ. 256-656, ἀνήκει στὴ στουδιτικὴ παράδοση.

ΤΚΠ = Τυπικὸν Κωνσταντίνου πρωτοψάλτου ἔκδ. 1838.

ΤΜ = M. Arranz Le Typicon du monastere du saint -Sauveur a Messine (Τυπικό - τῆς στουδιτικῆς οἰκογένειας - τῆς ὁρθόδοξης μονῆς τοῦ Σωτῆρος Μεσσήνης Σικελίας, χειρόγραφο τοῦ 1131) στὸ Orientalia Christiana Analecta τ. 185, Roma 1969. Διαθέσιμο στὸ διαδίκτυο: <http://www.analogion.com/forum/showthread.php?t=5622&page=2>

BL = χφ. British library Additional.

Δ I-III = A. Dmitrievskij Opisanie Liturgiceskikh Rukopisei (Ἐπισκόπηση λειτουργικῶν χειρογράφων ἀνατολῆς) τόμοι I καὶ III τυπικά, τόμος II εὐχολόγια, ἔκδ. α': τόμος I 1895, II 1901, III 1917, ἔκδ. β': 1965 Διατίθεται στὴν ίστοσελίδα: http://groups.google.com/group/psaltologion/browse_thread/thread/c98a32b605fc5459?hl=el

G = Εύχολόγιο J. Goar ἐκδ. α' 1647, β' 1667, γ' 1730 (παραπομπές).
Διαθέσιμο στὸ διαδίκτυο:
<http://www.analogion.com/forum/showthread.php?t=2654&highlight=Goar>

Ἐννοια τοῦ ἀντιφώνου

«τὰ νῦν κεκρατηκότα ἔθη πάσαις ταῖς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαις συνῳδά ἔστι καὶ σύμφωνα. Ἐκ νυκτὸς γὰρ ὁρθοίζει παρ' ἡμῖν ὁ λαὸς ἐπὶ τὸν οἶκον τῆς προσευχῆς, καὶ ἐν πόνῳ καὶ ἐν θλίψει καὶ συνοχῇ δακρύων ἔξομολογούμενοι τῷ Θεῷ, τελευταῖον ἔξαναστάντες τῶν προσευχῶν εἰς τὴν ψαλμωδίαν καθίστανται. Καὶ νῦν μὲν διχῇ διανεμηθέντες ἀντιψάλλουσιν ἀλλήλοις, ὅμοῦ μὲν τὴν μελέτην τῶν Λογίων ἐντεῦθεν κρατύνοντες, ὅμοῦ δὲ καὶ τὴν προσοχὴν καὶ τὸ ἀμετεώριστον τῶν καρδιῶν ἑαυτοῖς διοικούμενοι. Ἐπειτα πάλιν ἐπιτρέψαντες ἐνὶ κατάρχειν τοῦ μέλους οἱ λοιποὶ ὑπηρχοῦσι καὶ οὕτως ἐν τῇ ποικιλίᾳ τῆς ψαλμωδίας τὴν νύκτα διενεγκόντες μεταξὺ προσευχόμενοι, ἡμέρας ἥδη ὑπολαμπούσης πάντες κοινῇ, ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος καὶ μιᾶς καρδίας, τὸν τῆς ἔξομολογήσεως ψαλμὸν ἀναφέρουσι τῷ Κυρίῳ»

(Μ. Βασιλείου (+379) Ἐπιστολὴ 207 Τοῖς κατὰ Νεοκαισάρειαν κληρικοῖς ἐκδ. Ε.Π.Ε. τ. 2 σ. 108).

«Πληρώσας οὖν τὸν συνήθη καιρὸν τῷ ἔξυπνιστικῷ σφυρίῳ τὰς πάντων ἔκρουε κέλλας, συνάγων αὐτοὺς εἰς τοὺς εὔκτηρίους οἴκους, καὶ καθ' ἔκαστον οἴκον συμψάλλων αὐτοῖς ἐν ᾧ δεύτερον ἀντίφωνον, καὶ συνευχόμενος, οὕτως ἀπήει πρὸ ἡμέρας εἰς τὸ κελλίον ἑαυτοῦ» (Λαυσαϊκὸν (δ'-ε' αἱ.) § 104 Περὶ Αδολίου ἐκδ. Φιλοκαλία τῶν νηπτικῶν καὶ ἀσκητικῶν τ. 6 σ. 408).

«Ψάλλομεν τὴν α', μετὰ καθίσματος οὐ μὴν καὶ ἀναγινώσκομεν ἐν αὐτῇ. Ἐν δὲ τῇ γ' καὶ σ' καὶ θ' ἀναγινώσκομεν. Καθ' ἔκαστον ἀντίφωνον, ἥγουν δόξαν,

εὐχὴ γίνεται παρά τε τοῦ πρεσβυτέρου καὶ διακόνου» (Τυποτύπωσις τῶν Στουδίου θ' αἱ. ἐκδ. Δ Ι σ. 231 ὑποσ.).

«στιχολογοῦμεν τὸ δεύτερον κάθισμα Αγαθὸν τὸ ἔξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ, τὰ γ' ἀντίφωνα εἰς τὸν ἐνεστῶτα ἥχον» (τυπικὸν Εὐργέτιδος ια' -ιβ' αἱ. ἐκδ. Δ Ι σ. 272).

Βλ. καὶ Δ. Μπαλαγεώργου Ἡ ψαλτικὴ παράδοση τῶν ἀκολουθιῶν τοῦ βυζαντινοῦ κοσμικοῦ τυπικοῦ 2001 σσ. 78-81.

Ἐννοια καταβασίας

«τροπάριον ἥχος δ', καταβασία τοῦ ἀγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου» (τυπικὸ μεγάλης Ἐκκλησίας θ'-ι' αἱ ἔκδ. ΔΙσ. 66).

«Οἱ ψάλται τὴν καταβασίαν, τροπάριον, ἥχος βαρύς· Χαῖρε κεχαριτωμένη Θεοτόκε παρθένε» (χφ. Δρέσδης Α-104 τυπικὸ Μεγάλης Ἐκκλησίας ια' αἱ. pdf σ. 78· ὅμοιώς σσ. 82, 86, 99).

«ἀπὸ γ' ὡδῆς τὴν καταβασίαν τῆς ἐορτῆς Ὄτε τῇ ἐπιφανείᾳ σου, ὁ ψάλτης καὶ ὁ λαὸς μετὰ χειρονομίας» (τυπικὸ Εὐργέτιδος ἔκδ. ΔΙσ. 390).

«Δεῖ δὲ εἰδέναι καὶ τοῦτο ὅτι αἱ στιχολογίαι τῶν ὡρῶν ψάλλονται κατὰ τὸν ἥχον τῶν προκειμένων αὐτῶν, ἥγουν ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ὥρᾳ ἡ πρώτη καταβασία τῶν ἀλληλουιαρίων τοῦ πλαγίου β' ἥχου, ἐν δὲ τῇ γ' ἡ δευτέρᾳ καταβασία τοῦ αὐτοῦ ἥχου, ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ ἡ πρώτη καταβασία τοῦ δευτέρου ἥχου, ἐν δὲ τῇ θ' ὥρᾳ ἡ πρώτη καταβασία τοῦ πλαγίου δ' ἥχου, ἐν δὲ τῷ ὄρθρῳ εἰς τὰ γ' καθίσματα τῶν στιχολογιῶν λέγομεν τὰ θ' ἀλληλουιάρια τοῦ ἐνεστῶτος ἥχου» (ὅπ. πρ. σ. 514).

«κανόνες β'. ἡ πρώτη καταβασία τοῦ ἀναστασίμου εἰς Σ', καὶ τοῦ ἀγίου εἰς δ'» (ὅπ. πρ. σ. 571).

«κανόνες β'. ἡ πρώτη καταβασία τῶν ἀναστασίμων εἰς Σ', καὶ τοῦ παραλύτου ἥχος ὁ αὐτὸς εἰς η'» (ὅπ. πρ. σ. 573).

«κανόνες β'. ὁ σταυροαναστάσιμος, ἥτοι ἡ δευτέρᾳ καταβασία τοῦ ἥχου, Ἀσμα καινὸν εἰς f', καὶ τοῦ ἀγίου εἰς δ'» (ὅπ. πρ. σ. 574).

«κανόνες β'. ἡ πρώτη καταβασία τῶν ἀναστασίμων τοῦ δ' ἥχου εἰς Σ' πρὸς τὸ Θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον, καὶ τῆς Σαμαρείτιδος εἰς τὸν αὐτὸν ἥχον εἰς η' πρὸς τὸ Ό πατάξας Αἴγυπτον» (ὅπ. πρ. σ. 578).

«Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ίστῶμεν στίχους f' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια τὰς β' καταβασίας τοῦ ἀποστόλου» (μηναῖο Απριλίου 1818 σ. 120 (25-4)). Στὴν προκειμένη περίπτωση καταβασία σημαίνει κατεβατό, ὅπως καὶ στὶς ἐπόμενες:

«Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στίχους f' καὶ ψάλλομεν τὴν ἐκεῖσε καταβασίαν δευτεροῦντες αὐτά» (χφ. Λειμῶνος 10 μηναῖα Σεπτεμβρίου - Ὁκτωβρίου τοῦ ἔτους 1419 φ. 142v (21 - 9)).

«...στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἀγίας δύο καταβασίας ἀνὰ τοιῶν» (ὅπ. πρ. φ. 157r (24 -9)).

«Εἶτα ἀρχόμεθα τῶν καταβασιῶν κατ' ἥχον, στιχηρὰ προσόμοια» (χφ. Σινὰ 974 εὐχολόγιο τοῦ ἔτους 1510 νεκρώσιμος ἀκολουθία εἰς ίερέα ἔκδ. ΔΙσ. 671-672).

Είρημοὶ ποὺ ἀπαντῶνται σὲ περισσότερους τοῦ ἐνὸς ἥχους

Ωιδὴ β': Πρόσεχε οὐρανέ (α' καὶ βαρύς).

Ωιδὴ δ': Εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν σου (γ', δ' καὶ βαρύς).

Ωιδὴ ε': Όρθρίζοντες βοῶμεν σοι (πλ. α' καὶ πλ. δ').

Ωιδὴ η': Τὸν ὑπ' ἀγγέλλων ἀσιγήτως (γ' καὶ βαρύς).

Ωιδὴ θ': Ἐποίησε κράτος: (α' καὶ δ'), Απορεῖ πᾶσα γλῶσσα (β' καὶ πλ. β').

Οι έξης ώδες τῶν παρακάτω κανόνων καταλήγουν σὲ τριαδικὸ ἄνευ θεοτοκίου:

η'	καὶ	θ'	σταυροαναστασίμου	α'	ἢχου
θ'		ἀναστασίμου		β'	ἢχου
ζ'	ἀναστασίμου	καὶ	η'	σταυροαναστασίμου	γ'
ζ'	σταυροαναστασίμου	καὶ	θεοτόκου, η'	σταυροαναστασίμου	καὶ θ'
	ἀναστασίμου			δ'	ἢχου
θ'	ἀναστασίμου		πλ.	β'	ἢχου
θ'	ἀναστασίμου		βαρέος		ἢχου
ζ'	καὶ	η'	ἀναστασίμου	πλ.	δ'
η'	(καὶ	θ'	;) ;	θείας	μεταλήψεως
η'	Τετάρτης		βαρέος	ἢχου	θεοτοκαρίου
ζ'			Νοεμβρίου		η'
ζ'	καὶ		η'	Μαΐου	η'
ζ'			Ιουνίου		ιγ'
η'			Ιουλίου		α'
η'	Ιουλίου λ'.				

Οι στίχοι τῆς ζ' καὶ η' ώδης δὲν συνδυάζονται τόσο μὲθεοτοκία.

Τὸ θεωρούμενο αὐτόμελο κάθισμα τοῦ πλ. δ' ἢχου «Τὴν σοφίαν καὶ λόγον» εἶναι προσόμοιον τοῦ αὐτομέλου «Τὴν σοφίαν τοῦ λόγου κατὰ» (χφ. British Library Add. 16398 μηναῖον Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1460 φ. 92r), «Τὴν σοφίαν τοῦ λόγου κατ» (χφ. Σινὰ 755 τριώδιον περὶ τὸν ι' αἰ. φ. 33r) ἢ «Τὴν σοφίαν τοῦ λόγου» κατὰ τὰ χρφ. Σινὰ 755 φφ. 129r, 137v, 174r, 206r, 735 τριώδιον ι' αἰ. φ. 143r, Μ. Λαύρας Γ-19 μηναῖον Μαΐου τοῦ ἔτους 1047 φφ. 6v, 14v, Δ-45 μηναία Μαρτίου-Αὔγουστου ια' αἰ. φφ. 57v, 69r, 114v, 132r, Δ-23 μηναία Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου ια' αἰ. φφ. 19r, 29r, 35r, 36v, 41r, Σινὰ M1 (νέα εύρηματα 1975) φ. 75v, τυπικὸν Εὔεργετιδος ια'-ιβ' αἰ. ἔκδ. D I σσ. 576, 578, 586, χρφ. Λειμῶνος 11 μηναῖον Ιουνίου ια'-ιβ' αἰ. φ. 133v, 81 πεντηκοστάριον ια'-ιβ' αἰ. φφ. 118v, 122v, 148r, 211v, 268v, 31 τριώδιον ιβ' αἰ. φ. 16v, χφ. E.B.E. 642 παρακλητικὴ ιγ' αἰ. φ. 271v, χρφ. Λειμῶνος 10 μηναία Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου τοῦ ἔτους 1419 φφ. 6v, 8r, 18v, 106r, 117 μηναῖον Μαΐου τοῦ ἔτους 1442 φφ. 37r, 63r, 92r, 3 μηναία Ιουλίου-Αὔγουστου ιε' αἰ. φ. 16v, 124 μηναῖον Νοεμβρίου ιε' αἰ. φφ. 22v, 33r, 41v, 92r, 109r, 118r, 129r, 130r, 141v, 148v, 154v, 184r, 211v, 223r, 247v, 257v, 285v, τυπικὸν ἀγίου Σάβα (ΤΑΣ) κεφ. ιζ', ιθ', κθ', λθ' (στὴν τελευταίᾳ ἔκδοσῃ (1771) διαφοροποιεῖται ἡ ἀριθμηση τῶν κεφαλαίων ἀπὸ τὸ ιβ') , Πεντηκοστάριον ἔκδ. 1525 Κυριακὴ ἀγίων πάντων, Τριώδιον ἔκδ. 1586 (anemi.lib.uoc.gr) Σάββατον α' νηστειῶν. Βλ. καὶ τὸ «Ω τοῦ παραδόξου θαύματος» τῇ Παρασκευῇ πρωὶ τοῦ πλ. δ' ἢχου.

«Πληρωθήτω τὸ στόμα ἡμῶν αἰνέσεως, Κύριε, ὅπως ἀν ὑμνήσωμεν τὴν δόξαν σου, ὅτι ἡξίωσας ἡμᾶς τῶν ἀγίων σου μετασχεῖν μυστηρίων . τήρησον ἡμᾶς ἐν τῷ σῷ ἀγιασμῷ, ὅλην τὴν ἡμέραν μελετῶντας τὴν δικαιοσύνην σου. ἀλληλούια» (Πασχάλιον Χρονικὸν μέσα ζ' αἱ. P.G τ. 92 στ.1001. Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς κείμενο διασώζει τὸ χφ. E.B.E. 47 φ. 241r ια' αἱ. καὶ ὁ ἄγιος Νικόλαος ὁ Καβάσιλας Εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν μβ' Φιλοκαλία τ. 22 σ.198 χωρὶς νὰ ἀναφέρεται στὶς φράσεις «ὅτι ἡξίωσας ἡμᾶς τῶν ἀγίων σου μετασχεῖν μυστηρίων» καὶ «ἀλληλούια»). «ὅπως (ἄν ἥ) ἀνυμνήσωμεν» (Ε. Σπυράκου Οἱ χοροὶ ψαλτῶν κατὰ τὴν βυζαντινὴ παράδοση σ. 414).

ΩΡΟΛΟΓΙΟ

Πρώιμα ὠρολόγια διαφόρων παραδόσεων

«Ὅτε δὲ ἦν ἐν τῷ κόσμῳ ὁ ὅσιος (1015-1049) τὸ τῶν ὀλυμπιτῶν ὠρολόγιον ἔψαλλεν» (Κυρίλλου Φιλεώτου (+1110) Βίος καὶ διδαχαὶ ἔκδ. 2001 σ. 58· πρβλ. D I σ. 443).

Νεκρώσιμα εὐλογητάρια

«...ό παλάμη ποιήσας τὸν ἀνθρωπὸν...» (Ρωμανοῦ Μελωδοῦ (εκτος αἱ.) ὕμνος εἰς τὸν δίκαιον τετραήμερον Λάζαρον ἥχος πλ. β' οἴκος ιζ').

«Ο παλάμη...» (χφ. Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Γαλλίας 331 ὠρολόγιον ια' αἱ. ἔκδ. Ι. Φουντούλη Ἀκολουθία τοῦ μνημοσύνου σ. 56, χφ. M. Λειμῶνος 295 ὠρολόγιον β' ἥμισυ ιβ' αἱ. ἔκδ. ὅπ. πρ. σ. 56, χφ. E.B.E. 47 ἀγία γραφὴ ια' αἱ. φ. 238r, χφ. M. Παντοκράτορος Ἀθω 43 ψαλτήριον τέλη ια' - ἀρχὲς ιβ' αἱ. ἔκδ. M. Παντοκράτορος σ. 255, G σσ. 425 καὶ 451, Εὐχολόγιον ἔκδ. 1803 (anemi.lib. uoc.gr) σ. 268).

«Ο πάλαι μὲν...» (τυπικὸν M. Σωτήρος Μεσσήνης Σικελίας τοῦ ἔτους 1131 ἔκδ. M Arranz Le Typicon du monastere du saint - Sauveur a Messine σ. 11, ὠρολόγιον ἔκδ. 1757 σ. 348).

Δοξολογία

«...ό καθήμενος ἐν δεξιᾷ...» (Ἀλεξανδρινὸς κώδικας τῆς Ἀγίας Γραφῆς τέλος δ'-ἀρχὲς ε' αἱ., χφφ. Ἀμβροσιανό (Μιλάνου) F. 12 Sup. i' αἱ., Ὁξφόρδης Auctar. D. 4 i' αἱ., E.B.E. 7 i' αἱ., E.B.E. 47 (ια' αἱ.);, Φλωρεντίας Plut. 5.5 ια' αἱ., Φλωρεντίας Conv. Soprr. 36 ια' αἱ., Βαρβερινό (Βατικανό) 285 ιβ' αἱ., Βατικανὸ 619 ιβ' αἱ., Μονάχου 320 ιβ' αἱ. καὶ Βατικανὸ 1070 ιγ' αἱ. Οἱ γραφὲς τῶν χφφ. τῆς E.B.E. προέρχονται ἀπὸ αὐτοψία, ἐνῶ τῶν λοιπῶν ἀπὸ τὸ Α. Κορακίδου Ο ἀγγελικὸς ὕμνος 1984 σ. 56). Η ἀλλοίωση εἶναι ἐπίδραση τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

«Ἡ ἀσώματος φύσις τῶν Χερουβὶμ

ἀσιγήτοις σὲ ὑμνοῖς δοξολογεῖ
 Ἐξαπτέρυγα ζῶα, τὰ Σεραφίμ,
 ταῖς ἀπαύστοις φωναῖς σὲ ὑπερψυφοῖ
 Τῶν ἀγγέλων δὲ πᾶσαι αἱ στρατιαὶ
 τρισαγίοις σὲ ἄσμασιν εὐφημεῖ
 Πρὸ γὰρ πάντων ὑπάρχεις ὁ ὡν πατὴρ
 καὶ συνάναρχον ἔχεις τὸν σὸν υἱόν·
 Καὶ ἰσότιμον φέρων πνεῦμα ζωῆς
 τῆς Τοιάδος δεικνύεις τὸ ἀμερές.
 Παναγία Παρθένε, μήτηρ Χριστοῦ,
 οἱ τοῦ Λόγου αὐτόπται καὶ ὑπουργοί,
 Προφητῶν καὶ μαρτύρων πάντες χοροὶ
 ὡς ἀθάνατον ἔχοντες τὴν ζωήν,
 Υπὲρ πάντων πρεσβεύσατε ἵλασμόν,
 ὅτι πάντες ὑπάρχομεν ἐν δεινοῖς·
 Τῆς δὲ πλάνης ὁμοσθέντες τοῦ πονηροῦ
 τῶν ἀγγέλων βοήσωμεν τὴν ὡδήν»
 (πάπυρος f' αἱ. ἔκδ. Π. Τρεμπέλα Ἔκλογὴ Ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου
 ὑμνογραφίας ἔκδ. δ' 2007 σ. 174).
 «Ἡ ἀσώματος φύσις τὰ χερουβίμ
 ἀσιγήτοις σὲ ὑμνοῖς δοξολογεῖ»
 (χφ. Βατοπεδίου 1248 ὀρολόγιο ι'-ια' αἱ. φ. 18v μόνο αὐτὸ δύπαρχει).
 «Ἡ ἀσώματος φύσις τῶν χερουβίμ
 ἀσιγήτοις σὲ ὑμνοῖς δοξολογεῖ·
 ἔξαπτέρυγα ζῶα τὰ σεραφίμ·
 ταῖς ἀπαύστοις φωναῖς σὲ ὑπερψυφοῖ·
 τῶν ἀγγέλων δὲ πᾶσαι αἱ στρατιαί,
 τρισαγίοις σὲ ἄσμασιν εὐφημεῖ·
 πρὸ γὰρ πάντων ὑπάρχεις ὁ ὡν πατὴρ·
 καὶ συνάναρχον ἔχεις τὸν σὸν υἱόν·
 καὶ ἰσότιμον φέρων πνεῦμα ζωῆς
 τῆς τοιάδος δεικνύεις τὸ ἀμερές·
 παναγία παρθένε μήτηρ Χριστοῦ·
 οἱ τοῦ λόγου αὐτόπται καὶ ὑπουργοί·
 προφητῶν καὶ μαρτύρων πάντες χοροί·
 ὡς ἀθάνατον ἔχοντες τὴν ζωήν·
 ὑπὲρ πάντων πρεσβεύσατε ἵλασμόν·
 ὅτι πάντες ὑπάρχομεν ἐν δεινοῖς·
 ἵνα πλάνης ὁμοσθέντες τοῦ πονηροῦ
 τῶν ἀγγέλων βοήσωμεν τὴν ὡδήν·
 ἄγιε ἄγιε τρισάγιε Κύριε σῶσον ἡμᾶς.
 (χφ. Λειμῶνος 295 ὀρολόγιο β' ἥμισυ ιβ' αἱ. σ. 226).
 «Ἡ ἀσώματος φύσις τῶν χερουβίμ

ἀσιγήτοις		σὲ	ῦμνοις	δοξολογεῖ.
έξαπτέρυγα		ζῶα	τὰ	σεραφίμ
ταῖς	ἀπαύστοις		φωναῖς	ύπερψυχεῖ.
τῶν	ἀγγέλων	δὲ	πᾶσαι	στρατιαί,
τρισαγίοις		σὲ	ἄσμασιν	εὐφημεῖ.
πρὸ	γὰρ	πάντων	ύπάρχεις	πατήρ
καὶ	συνάναρχον		ἔχεις	νιόν·
καὶ	ἰσότιμον		φέρον	ζωῆς·
τῆς	τριάδος		δεικνύων	ἀμερές·
παναγία		παρθένε		Θεοῦ·
οἱ	τοῦ	λόγου	αὐτόπται	ὑπουργοί·
προφητῶν		καὶ	μαρτύρων	χοροί·
ώς	ἀθάνατον		ἔχοντες	ζωήν,
ύπερ		πάντων	πρεσβεύσατε	ἐκτενῶς·
ὅτι	πάντες		ύπάρχομεν	δεινοῖς·
ἴνα	πλάνης		ὅς θέντες	πονηροῦ·
τῶν	ἀγγέλων		βοήσωμεν	ῳδήν·
ἄγιε ἄγιε	ἄγιε, τρισάγιε	Κύριε ἐλέησον	καὶ σῶσον	(ἡμᾶς).
(χρ. Μ. Λαύρας Β-25 ὠρολόγιο ιγ' αἱ. φ. 223r).				

«Η	ἀσώματος	φύσις	τὰ	χερουβίμ,	
ἀσιγήτοις	σὲ	ῦμνοις		δοξολογεῖ·	
έξαπτέρυγα	ζῶα	τὰ	σεραφίμ		
ταῖς	ἀπαύσταις	φωναῖς	σὲ	ὑπερψυχοί·	
τῶν	ἀγγέλων	δὲ	πᾶσαι	στρατιαί·	
τρισαγίοις	σὲ		ἄσμασιν	(εὐφημοῖ).	
πρὸ	γὰρ	πάντων	ὑπάρχεις	σώον	(sic) πατήρ·
καὶ	συνάναρχον		ἔχεις	τὸν	σὸν
καὶ	ἰσότιμον	φέρων	πνεῦμα		ζωῆς,
τῆς	τριάδος	δεικνύει		τὸ	ἀ(μερές).
Παναγία	παρθένε		μήτηρ		Χριστοῦ·
οἱ	τοῦ	λόγου	αὐτόπται	καὶ	(ύπουργοί).
Προφητῶν	καὶ		μαρτύρων	πάντες	χοροί·
ώς	ἀθάνατον		ἔχοντες	τὴν	ζωῆν·
ὑπὲρ	πάντων		πρεσβεύσατε		ἱλασμόν·
ὅτι	πάντες	ὑπάρχο(μεν		ἐν	δεινοῖς·
τῆς	γὰρ	πλάνης	όυσθέντες	τοῦ	πονηροῦ,
τῶν	ἀγγέλων		βοήσωμεν	τὴν	ῳδήν.
ἄγιε	ἄγιε	τρισάγιε	Κύριε	σῶσον	ήμαξ·

(χφ. Μ. Λειμῶνος 95 τοῦ ἔτους 1368-1369 φ. 154r).

«Ἡ	ἀσώματος	φύσις	τὰ	χερούβιμ,
ἀσιγήτοις	σὲ	ὕμνοις		δοξολογεῖ.
έξαπτέρυγα	ζῶα	τὰ		σεραφίμ,
ταῖς	ἀπαύστοις	φωναῖς	σὲ	ὑπερψυχοι·

τῶν ἀγγέλων δὲ πᾶσα ή στρατιά,
 τρισαγίοις σὲ ἄσμασιν εὐφημεῖ,
 πρὸ γὰρ πάντων ὑπάρχεις ὁ ὕν πατήρ,
 καὶ συνάναρχον ἔχεις τὸν σὸν υἱόν,
 καὶ ἵστιμον φέρειν πνεῦμα ζωῆς,
 τῆς τριάδος δεικνύεις τὸ ἀμερές,
 παναγία παρθένε μήτηρ Θεοῦ,
 οἱ τοῦ λόγου αὐτόπται καὶ ὑπουργοί,
 προφητῶν καὶ μαρτύρων πάντες χοροί,
 ὡς ἀθάνατον ἔχοντες τὴν ζωήν,
 ὑπὲρ πάντων πρεσβεύσατε ἱλασμόν,
 ὅτι πάντες ὑπάρχομεν ἐν δεινοῖς,
 ἵνα πλάνης ὁυσθέντες τοῦ πονηροῦ,
 τῶν ἀγγέλων βοήσωμεν τὴν ὥδην,
 ἄγιε ἄγιε τρισάγιε Κύριε ἐλέησον καὶ σῶσον ήμᾶς»
 (BL 22507 ὡρολόγιο ιδ' αἰ. φ. 54r-v).
 «Ἡ ἀσώματος φύσις...ἄγιε ἄγιε...»
 (χφ. E.B.E. 2042 ὡρολόγιο τέλη ιδ' αἰ. Μόνο αὐτὰ σημείωσα).
 Στὴν α' ἔκδοση τοῦ ὡρολογίου (1509) τὸ κείμενο συμπίπτει μὲ τὸ σημερινό,
 λείπει μόνο τὸ τελικὸ «Ἄμήν». Σ' αὐτὴν τοῦ 1757 ἔχει προστεθεῖ καὶ αὐτό.

Παρακλητικοὶ κανόνες

Ἐκπεσόντα τροπάρια

α) Μικρὸς παρακλητικὸς κανόνας
Ωιδὴ α':

«Ἐν θλίψει με ὄντα καὶ συμφορᾶ, ἐπισκοπῆς θείας, καὶ προνοίας μόνη ἀγνή, ἀξίωσον ὅπως σε δοξάζω, τὴν θεοδόξαστον καὶ ὑπεράμωμον»
(ώρολόγια ἐκδ. 1509, 1520, 1535, μηναῖο Νοεμβρίου ιγ').

Ωιδὴ δ':

«Ἐπὶ κλίνης ὀδύνης μου, καὶ τῆς ἀρρωστίας κατακειμένῳ μοι, ως φιλάγαθος βοήθησον, Θεότοκε μόνη ἀειπάρθενε»
(ὅπ. πρ. καὶ χφ. E.B.E. 642 παρακλητικὴ ιγ' αἰ. φ. 3r, 721 θεοτοκάριο τέλη ιε' αἰ., ὡρολόγια ἐκδ. 1574, 1580, 1584, 1632, 1740, 1757, 1801, 1819 καὶ 1830).

Ωιδὴ η':

«Τῆς σωτηρίας τὸν ἀρχηγὸν ἡ τεκοῦσα, τὸν Χριστὸν διασώζοις παρθένε, τοὺς σὲ ἀνυμνοῦντας εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας» (χφ. E.B.E. 642 φ. 6v).

β) Μέγας παρακλητικὸς κανόνας
Ωιδὴ ζ':

«Ἐδειξας πλούσια παρθένε, τὰ ἐλέη σου καὶ τὰς εὐεργεσίας, ἀμετρήτους ἐμοὶ τῷ ταπεινῷ σου δούλῳ, τῷ πρὸς τὴν σὴν προστρέχοντι, κραταιάν καὶ θείαν σκέπην» (χφ. E.B.E. 721).

Τὰ τροπάρια αὐτὰ μαρτυροῦνται περισσότερο στὸ Καὶ νῦν. Βλέπε καὶ Συμβολὴ τ. 13 σσ. 46-48.

Τὸ «κοντάκιο τῆς Θεοτόκου Προστασία τῶν χριστιανῶν» εἶναι προσόμοιο τοῦ κοντακίου τοῦ ἀγίου προφήτου Δανιὴλ καὶ τῶν τριῶν παίδων «Χειρόγραφον εἰκόνα μὴ σεβασθέντες...» (17/12), ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν μορφή, τὴν κατάληξη καὶ τὸν α' οἶκο του. Τὸ κοντάκιο «Χειρόγραφον εἰκόνα...» ψάλλεται σὲ ἥχο πλ. β' (ΤΕ σ. 340, Σ6 φ. 60v, ΤΑΣ κεφ. ιε', μηναῖα Δεκεμβρίου 1820 καὶ σημερινὰ κατὰ τὴν ιζ' καὶ τὴν Κυριακὴν πρὸ Χριστοῦ γεννήσεως, Τριώδιο ἔκδ. 1586 κοντάκιο Μ. Σαββάτου), εἶναι αὐτόμελο (17/12-μηναῖο καὶ ὁρολόγιο), προσόμοιά του δὲ εἶναι καὶ τὰ κοντάκια τῆς 28/6 (ὁρολόγιο) καὶ Μ. Σαββάτου. Τὸ «Προστασία τῶν χριστιανῶν...» ἀποδίδεται στὸν ἄγιο Ιωάννη τὸν Δαμασκηνό (χφ. Ε.Β.Ε./Μ.Π.Τ. 706 φ. 324r) καὶ ψάλλεται σὲ ἥχο πλ. β' (χφφ. Σινὰ 925 κοντακάριο ἵ αἱ, Δρέσδης Α-104 τυπικὸ Μεγάλης Ἐκκλησίας ια' αἱ. φ. 155v, Κανονάριο Νίκανος μαυροορείτου (περὶ τὸ 1085) ἔκδ. V. Benesevic σ. 27, ΤΜ σ. 130, Δ II σσ. 321, 523 καὶ χφ. Ε.Β.Ε./Μ.Π.Τ. 706 φ. 324r).
Οἶκος α':

«Ἐκτεινόν		σου	παλάμας,	
ἐν	αῖς	ό	πάντων	δεσπότης
ώς		βρέφος	ἐνηγκαλίσθη	
διὰ		πλῆθος		ἀγαθότητος:
μὴ		καταλίπης	ήμᾶς	
τοὺς	ἀεὶ	εἰς	σὲ	ἐλπίζοντας
τῇ		ἀγρύπνω	ἴκεσίᾳ	σου
καὶ		ἀμέτρω	συμπαθείᾳ	σου
οἰκτείρησον				ήμᾶς
καὶ	φεῖσαι	τῶν	ψυχῶν	ήμῶν,
εὐσπλαχνίας		ὑπάρχουσα		πηγή:
σὲ	γὰρ		προστασίαν	
κεκτήμεθα,				πανάχραντε,
ἐκ	τῆς	πρώην	ὅςθεντες	κακώσεως:
ἄλλ'	ώς	ἔχουσα	σπλάγχνα	οἰκτιρμῶν,
τάχυνον		εἰς	πρεσβείαν	
καὶ		σπεῦσον	εἰς	ἴκεσίαν,
ἡ	προστατεύουσα		ἀεὶ,	
Θεοτόκε,	τῶν	τιμώντων		σε»
(J.-B. Pitra Analecta Sacra et classica 1876 τ. 1 σσ. 535-536).				
«Παρακλητικὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. Ἡχος πλ. β'. Προστασία...				
Ἐκτεινόν		σου		παλάμας...
Ὄμμασιν				εὐσπλαχνίας
πανάσπιλε				καθορῶσα
τῶν	σῶν	προσφύγων	τὸ	ἄλγος

μὴ	ἀπώσῃ	δεομένων	σου
ἐν	δεινοτάτοις		Ṅντως
συμπτώμασι			συσχεθέντων
καὶ	θλίψει	καὶ	ἀνάγκαις
μὴ	παρίδης	ἄλλ'	ἐλέησον
τοὺς		ταπεινωθέντας	ήμᾶς
ταῖς		ἴκεσίαις	σου
δέσποινα	ταῖς	πρὸς	Κύριον
ὅσα	θέλεις	γὰρ	δύνασαι
ἐλέησον	ήμᾶς	ἐλέησον	δεόμεθα
εὐθηνίαν	ώς	βρύουσα	εὐσπλαχνίας
τοῖς			αἰτουμένοις
τὴν	σὴν	θερμὴν	ἀντίληψιν
καὶ	καλοῦσιν	ἐν	ἀνάγκη
παρεῖναι	σε	βοήθειαν	κράζουσιν
τάχυνον		εἰς	πρεσβείαν...
“Ὕψος		ταπεινωθέντων,	πεπτωκότων
παράκλησις		τῶν	
καὶ		καμνόντων	λύπαις
κράτυνόν	σου	θείαν πρὸς τὸν Χριστὸν	παρόχησίαν
τὸ	μῆκος	τῆς σῆς	πρεσβείας
εἰς	τὸ	πέρας	ἀπαράκου(;)στον
μὴ	ἀποσκεπάσης	ήμᾶς τῆς προστασίας	σου
δέσποινα	ύπεραγία	Θεοτόκε, καμφθέντας	ἐν πταίσμασι
ἐξ	ῶν	περ γραφικῶς	πράττομεν
συσφιγγόμενοι		άρμοδίους	φθιροποιοὺς
λαμβάνομεν			
αἰτοῦντες	όυσθῆναι	ταῖς εὐχαῖς	σου
τῶν	κρατούντων	πειρασμῶν	καὶ θλίψεων
καὶ	δεόμεθά	σου	προσκυνοῦντες
Τάχυνον		εἰς πρεσβείαν...»	
(χφ. Σινὰ 925 κοντακάριο ι' αἱ.-καλύτερο κείμενο ἀπὸ τὸ τοῦ Pitra, ὁ			
όποιος συνεχίζει	ἐκδίδοντας	ἀκόμα	ἔναν οἶκο).
«Πᾶσι	τοῖς	ἐν	ἀνάγκαις
καὶ	πᾶσι	τοῖς	κυνδύνοις
ἡ		ἀκαταίσχυντος	ἐλπὶς
σὺ		ύπάρχεις,	θεονύμφευτε,
σὺ		πτωχῶν	εὐθυμία,
ἀμαρτωλῶν			σωτηρία,
ἀνάρρησις			αἰχμαλώτων,
ἀστατοῦντων			συνακτήριον.
σὺ	τῶν		χριστιανῶν
πρὸς	Θεὸν	μόνη	πεποίθησις:

σὺ		πιστῶν		καταφύγιον
καὶ		πτωχῶν		ἴλαστήριον·
ἀλλ'	ἐπιδε		καὶ	νῦν,
πανύμνητε,				δεόμεθα,
τοὺς	ἐν	θλίψει	παρόντας,	κραταιά,
καὶ	μὴ		ἐπιλάθῃ	ήμῶν
τῆς				ταπεινώσεως,
ὅτι	ἄλλην	προστασίαν	οὐκ	οἰδαμεν,
εἰ	μὴ	καὶ	σοὶ	ἀνακράζομεν·
Τάχυνον		εἰς		πρεσβείαν,
καὶ	σπεῦσον		εἰς	σωτηρίαν,
ἡ		προστατεύουσα		ἀεί,
Θεοτόκε,	τῶν	τιμῶντων	σε»	

(J.-B. Pitra ὅπ. πρ. σ. 537).

«Κοντάκιον παρακλητικὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. Ἡχος πλ. β'.

Προστασία...(φ. 62v) Ἐκτεινόν σου παλάμας...(ἔνας οἶκος).

Κοντάκιον παρακλητικὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. Ἡχος β'. Πρεσβεία θεομή...

(καὶ		ἔνας		οἶκος)
Τί	μοι	δοθῆ	καὶ	προστεθῆ
ἐν	τῷ	μέλλειν	αἰτεῖσθαι	κλαυθμῶ
τὴν	λύσιν	τῶν	πταισμάτων	μου
ψυχὴν	γάρ		ἡχρείωσα	πλημμελίαις
καὶ	τὴν	σάρκα	ἐμόλυνα	άμαρτίαις
τὰ	πονηρὰ	ώς	οὐδεὶς	ἐργασάμενος
ὅθεν		στενάζων	γηγενῶν	κραυγάζω
Θεοτόκε	ἀγνή		μὴ	με,
ἀλλὰ	τοῦ	σῶσαι	με	τάχυνον
ἐκ	πολλῶν	ἀπαλλάτουσα		άμαρτιῶν
ἡ	μόνη	ταχέως	προστατεύουσα»	

(χφ. Σινὰ 926 κοντακάριο ια' αι.).

ΟΚΤΩΗΧΟΣ

Ἐγκωμιαστικὸν Θεοτοκίον ἀναφέρεται στὰ ἀπορούμενα τοῦ ΤΑΣ κεφ. οη'.

Ἡ ἀναστάσιμος ἀκολουθία τῶν Κυριακῶν, ἡ παλαιὰ ὀκτώηχος Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ (+760), περιλαμβάνει πολλὰ σταυρώσιμα στοιχεία, καθὼς συνετέθη 130 ἔτη πρὸ τῶν σταυρωσίμων στιχηρῶν προσομοίων καὶ κανόνων-Τετάρτης καὶ Παρασκευῆς-τῆς νέας ὀκτωήχου Ἰωσὴφ τοῦ ὑμνογράφου (+886).

Κάθε Κυριακή προβλέπεται κανών τῆς Θεοτόκου εἰς τὸν ὄρθρον, τοῦ ὥποιου τὰ στιχηρὰ εἶναι τὰ ἀπόστιχα τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ.

Προέλευση Θεοτοκαρίου

Ο ὅσιος Σάβας «τὴν μεγάλην φκοδόμησεν ἐκκλησίαν τῆς πανυμνήτου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας...Ἐθέσπισε δὲ ὡς τε...τὴν σύναξιν...κατὰ δὲ Κυριακὴν εἰς τὴν τῆς Θεοτόκου ἐπιτελεῖσθαι ἐκκλησίαν» (Κυρίλλου Σκυθοπολίτου Βίος τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάβα § 32 ἔκδ. Φιλοκαλία τῶν νηπτικῶν καὶ ἀσκητικῶν τ. 5 σσ. 266 καὶ 268), κατὰ «τὴν παλαιὰ παράδοση τῶν μεγάλων ἀσκητῶν τῆς ιουδαϊκῆς ἐρήμου, τοῦ ἀγίου Σάβα, τοῦ ἀββᾶ Θεοδοσίου, τοῦ ἀββᾶ Χαρίτωνος τοῦ ἀγίου Εὐθυμίου, τοῦ ἀγίου Θεοκτίστου, οἱ ὥποιοι ἔκτιζαν ναοὺς πρὸς τιμὴν τῆς Θεοτόκου» (Ο Γέρων Σεραφεὶμ ὁ Σαβαΐτης ἔκδ. Μυγδονία 2004 σσ. 80-81), μετὰ τὴν ὑπὲρ αὐτῆς γ' οἰκουμενικὴ σύνοδο τὸ 431. Ἐτσι οἱ ἀγιοσαβῖτες ὑπῆρξαν οἱ πρώτοι θεοτοκαριογράφοι (Ἀνδρέας Κρήτης (ώς Ιεροσολυμίτης), Ἰ. Δαμασκηνός, Θεοφάνης κ. ἢ.) γιὰ τοὺς κανόνες τῶν ἀποδείπνων (ΤΑΣ κεφ. ι') καὶ τῶν Σαββάτων (Ἀπορούμενα ΤΑΣ κεφ. 94 καὶ 95).

Ἐννοια Ἀνατολικὰ

«Ἀνατόλιος...ό Στουδίτης, μαθητὴς τοῦ Θεοδώρου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ θ' αἰῶνος, ὑποστὰς πολλὰς ταλαιπωρίας κατὰ τὸν διαγμὸν τοῦ εἰκονομάχου αὐτοκράτορος Λέοντος Ε' τοῦ Αρμενίου...Ἀνατολικά...Εἶναι λοιπὸν πιθανὸν ὅτι ταῦτα συνετέθησαν ὑπὸ τοῦ παρόντος Ανατολίου, ὅστις λόγω τοῦ διαγμοῦ τὰ παρέδωσε μὲ συγκεκομένον τὸ ὄνομά του, φερ' εἰπεῖν εἰς ΑΝΑΤΟΛ, ὅπερ οἱ ἀντιγραφεῖς ἀπέδωσαν ἀργότερα εἰς ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ» (π. Χρήστου Πατρολογία τ. 5 σσ. 684-685).

Ἄρκετὰ στιχηρὰ τῶν χφφ. τριωδίων Σινὰ 755 (περὶ τὸν ι' αἰ.) καὶ 734 (ι' αἰ.), κυρίως ἀνέκδοτα, ἐπιγράφονται «ἀνατολικά», στὸ δὲ χφ. Σινὰ 755 φ. 54v σημειώνεται: «Τῇ Κυριακῇ ἐσπέρας στιχηρὸν ἀνατολικόν. Ἡχος πλ. δ'. Χαλινοὺς ἀποπτύσας...».

«...ίστῳμεν στίχους η', καὶ λέγομεν στιχηρὰ γ' ἀναστάσιμα ἐκ τῶν ἀρχαίων, δευτεροῦντες τὸ α' καὶ γίνονται δ'. Τὰ ἀνατολικὰ δ'. Καὶ εἰς τὸ Δόξα καὶ νῦν, ἐκ τῶν θεοτοκίων τῶν ἀρχαίων, τὸ α'...εἰς τοὺς αἴνους ίστῳμεν στίχους η', καὶ ψάλλομεν τὰ ἀρχαῖα στιχηρὰ ἀναστάσιμα δ' καὶ τὰ ἀνατολικὰ τὰ δ'» (τυπικὸ μονῆς Σωτῆρος Μεσσήνης τοῦ ἔτους 1131 ἔκδ. Mateos σ. 6).

«...ίστῳμεν στίχους η', ἥγουν ἀπὸ τοῦ Ἐκ βαθέων ἐκέκραξα, καὶ ψάλλομεν στίχους η', καὶ λέγομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα γ' τὰ ἀρχαῖα καὶ δύο ἰδιόμελα ἐκ τῶν ἀνατολικῶν...εἰς δὲ τοὺς αἴνους Πάσα πνοή, καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ δ' τῆς ἀρχῆς, καὶ δ' ἀνατολικά» (τυπικὸ μονῆς ἀγίου Νικολάου τῶν Κασούλων ιβ'-ιγ' αἰ. ἔκδ. Dmitrievskij τ. 1 σ. 800).

«...εὶς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ η', καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα ἀρχαῖα γ' καὶ ἀνατολικὰ β' καὶ ἴδιόμελα τοῦ ἀσώτου γ'» (τυπικὸ μονῆς Θεοτόκου τοῦ Μήλι τοῦ ἔτους 1292 ἔκδ. Dmitrievskij τ. 1 σ. 863).

Μήπως ἀνατολικῆς Συρίας;

Σταυροαναστάσιμοι ὕμνοι Κυριακῶν

Στὸ χφ. E.B.E./M.P.T. 702, ἴδιόχειρη ἐξήγηση τοῦ παλαιοῦ ἀναστασιματαρίου ἀπὸ τὸν Χουρμούζιο, μετὰ τὰ στιχηρὰ τῶν αἰνῶν ἀκολουθοῦν «Τῇ Κυριακῇ ἐσπέρας ἥχος α' Ό σταυρὸν ἐκούσιον καταδεξάμενος σωτὴρ καὶ ταφὴν ὑπομείνας..., Τῷ ἀηττήτῳ σταυρῷ σου παρεστῶτες οἱ θεόφρονες..., Ό βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν διὰ φιλανθρωπίαν ἐκῶν ἐσταυρώθη καὶ ἐκῶν ἐτάφη...», δύοιως σὲ κάθε ἥχο. Αὐτὰ τὰ ἴδιόμελα πρέπει νὰ εἶναι σταυροαναστάσιμα καὶ ἀπόδοση (ἀπόηχος) τῆς Κυριακῆς.

«Μακαρισμοὶ ἀναστάσιμοι, ἥχος πλ. δ'

Μνήσθητι ἡμῶν, Χριστὲ Σωτὴρ τοῦ κόσμου,...

Σταυροαναστάσιμον

Ξύλῳ ἐμπαγείς, Σωτὴρ ἡμῶν βουλήσει,...

Ἀναστάσιμον

Μέσῳ κρεμασθείς, ὠ λόγε τῶν κακούργων,...

Ἀναστάσιμον

Ἄκουε Αδάμ,...

Ἀναστάσιμον

Σήμερον Χριστέ,...

Ἀναστάσιμον

Ως ἐν οὐρανῷ,...

Ἀναστάσιμον

Σήμερον Χριστός,...

Ἀναστάσιμον

Ἐγειρον ἡμᾶς,...

Ἀποστόλων

Χαίρετε σοφαὶ...

Τριαδικὸν

Ζωὴν σὲ προσκυνῶ...

Θεοτοκίον

Σὲ διὰ παντός,...» (χφ. Σινὰ 864 ὠρολόγιον θ'-ι' αἱ. ἔκδ. M. Ajjoub-J.

Paramele Le livre d' heures du Sinai στὸ Sources Cretiennes 486 2005 σσ. 400-404).

Στὴν ἀκολουθίᾳ τῆς Κυριακῆς ἀνιχνεύονται καὶ σταυροαναστάσιμα στιχηρά καὶ καθίσματα καὶ τὸ θεοτοκίον «Ο δι' ἡμᾶς γεννηθεὶς ἐκ παρθένου...».

Τριαδικὸς κανόνας

Στὸ χειρόγραφο τῆς Ε.Β.Ε. 858 θεοτοκάριο ιγ' αἱ., ἀντὶ κανόνος τῆς Θεοτόκου τῷ Σαββάτῳ ἐσπέρας, σὲ κάθε ὥχο, ὑπάρχει, «Τῇ Κυριακῇ πρωΐ», ὁ τριαδικὸς κανόνας ἀκολουθούμενος ἀπὸ γ' στιχηρὰ προσόμοια: β' τριαδικὰ καὶ ἐν θεοτοκίον.

Ο τριαδικὸς κανόνας συνοδεύεται ἀπὸ τὰ στιχηρὰ προσόμοιά του, ὅπως στὸ θεοτοκάριο καὶ τὰ μηναῖα. Μεγαλυνάρια συναντῶ γιὰ πρώτη φορὰ στὸ ὀρθολόγιο ἐκδ. 1757. Πρὸ τοῦ «Ἐκ νεκρῶν ἰδοῦσα...» στὰ ὀρθολόγια ἐκδ. 1757, 1830 καὶ 1832 παρεμβάλλονται τὰ ἔξῆς:

«Ἡν ὑμνοῦσι πάντες οἱ γηγενεῖς, καὶ δοξολογοῦσιν αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν, τὴν ὑπὸ τῶν πάντων πιστῶν προσκυνούμενην, μονάδα κατ' οὐσίαν τὴν τρισυπόστατον.

Τὴν κυριαρχίαν τῶν χερουβίμ, καὶ τὴν θεαρχίαν ἀσυγκρίτως τῶν σεραφίμ, τὴν ἀδιαιρέτως τριάδα ἐν μονάδι, τὴν ὄντως θεαρχίαν σὲ μεγαλύνομεν.

Πατέρα τὸν ἄναρχον καὶ Θεόν, συνάναρχον Λόγον σὺν τῷ Πνεύματι προσκυνῶ, ἀχώριστον μίαν ἐνουμένην οὐσίαν, τρισάριθμον μονάδα ὕμνοις τιμήσωμεν.

Τὰς ἀκτινοβόλους σου ἀστραπάς, λάμψον μοι Θεέ μου τρισυπόστατε παντούργέ, καὶ οἶκόν με δείξον σῆς ἀπροσίτου δόξης, φαιδρὸν καὶ φωτοφόρον καὶ ἀναλοίωτον.

Ὄν φρίττει καὶ τρέμει τὰ χερουβίμ, καὶ δοξολογοῦσιν τῶν ἀγγέλων αἱ στρατιαί, τὸν ἐκ τῆς παρθένου ἀφράστως σαρκωθέντα, Χριστὸν τὸν ζωοδότην φόβω δοξάσωμεν.

Ἐκ νεκρῶν ἰδοῦσα...καὶ σὲ γεραίρουσα. Τρισάγιον...».

Ἀναβαθμοὶ α' ὥχου

«Ἄγιώ Πνεύματι, τιμὴ καὶ δόξα, ὡσπερ Πατρί, πρέπει ἄμα καὶ Υἱῷ διὰ τοῦτο ἀσωμεν τῇ τριάδι μονοκρατορίᾳ» (χφφ. Μ. Λαύρας Δ-45 (καὶ ὀκτώηχος ια' αἱ. φ. 345r, Ε.Β.Ε. 642 παρακλητικὴ ιγ' αἱ. φ. 21v, Μ. Λαύρας Η-62 στιχηροκαθισματάριο ιε' αἱ. φ. 154r, Ἀνθολόγιο ἐκδ. 1776 σ. 574, Πανθέκτη ἐκδ. 1817 τ. 1 σ. 121).

«τριάδι» (χφφ. Μ. Λαύρας Δ-45 ὀκτώηχος ια' αἱ. φ. 345r, Ε.Β.Ε. 642 παρακλητικὴ ιγ' αἱ. φ. 21v, Μ. Λαύρας Η-62 στιχηροκαθισματάριο ιε' αἱ. φ. 154r, G σ. 439, εὐχολόγιο ἐκδ. 1803 σ. 280, παλαιὸ ἀναστασιματάριο ἐκδ. Μουσικὴ Βιβλιοθήκη τ. 1 σ. 37 καὶ εὐχολόγιο ἐκδ. Αστὴρ σ. 423). Δὲν συναντῶ τὸν τύπο «τριαδική».

«Εἰς τὰ ὅρη τῶν σῶν ὑψωσάς με» (χφ. Μ. Λαύρας Δ-45 φ. 345r, Ἀνθολόγιο ἐκδ. 1776 σ. 574, Πανθέκτη ἐκδ. 1817 τ. 1 σ. 121).

«Εἰς τὰ ὅρη τῶν σῶν ὑψώσας με» (χφφ. Ε.Β.Ε. 642 φ. 21v, Μ. Λαύρας Η-62 φ. 154r).

Θεοτοκίο «Ὑπερευλογημένη ὑπάρχεις...»

Ἡ φράση «ύμνοντας σε» ἐμφανίζεται στά: Ταμεῖον ἀνθολογίας 1824 τ. 1 σ. 418, Ἀναστασιματάρια 1832 σ. 58, 1890 σ. 69, Μουσικὴ πανδέκτη 1851 τ. 2 σ. 573, ἐνῶ λείπει ἀπὸ τὶς πηγές: τυπικὸ Μεσσήνης τοῦ ἔτους 1131 σ. 299, χφ. E.B.E. 2406 μουσικὸ τοῦ ἔτους 1453 ἔκδ. Π. Τρεμπέλα Μικρὸν εὐχολόγιον ἔκδ. β' 1998 τ. 2 σ. 206, ὥρολόγια ἔκδ. 1509, 1757, 1830, 1832, 1851, 1900, Πανθέκτη ἔκδ. 1817 τ. 1 σ. 87 καὶ 163, Ἀναστασιματάριο 1820 σ. 48, Πεντηκοστάριο ἔκδ. 1890 σ. 54, ὅπως καὶ ἀπὸ τὸ προσόμοιο «Τπερδεδοξασμένη...» στὸ χφ. Μ. Λαύρας Δ-45 (καὶ) παρακλητικὴ ια' αἱ. φ. 348v.

Β' στιχηρὸ αἰνων πλ. δ' ἥχου

«Κύριε, εἰ καὶ ὡς νεκρὸν ἐν μνημείῳ...» (χφφ. Μ. Λαύρας Δ-45 (καὶ) παρακλητικὴ ια' αἱ. φ. 361v, Λειμῶνος 81 πεντηκοστάριο ια'-ιβ' αἱ. φ. 289r, Πανθέκτη ἔκδ. 1817 τ. 1 σ. 403, Ἀναστασιματάρια ἔκδ. 1820 σ. 229, 1832 σ. 335).

«Κύριε, εἰ καὶ ὡς θνητόν ἐν μνημείῳ» (χφφ. Βατοπεδίου 1190 πεντηκοστάριο ια' αἱ. φ. 162v, E.B.E. 642 παρακλητικὴ ιγ' αἱ. φ. 266r, Πεντηκοστάριο ἔκδ. 1890 σ. 224, Παλαιὸ ἀναστασιματάριο ἔκδ. Μουσικὴ βιβλιοθήκη 1868 τ. 1 σ. 336).

ΣΤ' ἑωθινὸ ἐξαποστειλάριο

Στὶς πηγὲς στὶς ὁποῖες ἔχω πρόσβαση (χφφ. Μ. Λαύρας Δ-45 παρακλητικὴ ια' αἱ. φ. 363v, E.B.E. 642 παρακλητικὴ ιγ' αἱ. φ. 296v, Πανθέκτη ἔκδ. 1817 τ. 1 σ. 438 καὶ ἀναστασιματάριον ἔκδ. 1820 σ. 248) μαρτυρεῖται μόνο ἡ ἔκδοχὴ «ἐν μέσω στὰς ἐδίδασκες, ἀναστὰς ἐκ τοῦ τάφου, καὶ βρώσεως συμμετέσχες, βάπτισμα μετανοίας» (πρβλ. Λκ. κδ', 47) «ἀπὸ νεκρῶν ἔργων» (Ἐβ. f, 1· πρβλ. «ἀποτάσσομαι»), «συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεόν» (Α' Πτ. γ', 21). Οὗτος παρουσιάζει συντακτικὸ πρόβλημα.

ΙΑ' ἑωθινὸ δοξαστικὸ

Συναντῶ μόνο τὸ «Φανερῶν ἑαυτόν» (χφ. Δ-45 (καὶ) ὀκτώηχος ια' αἱ. φ. 364r, Ανθολόγιον ἔκδ. 1776 σ. 623, Πανθέκτη ἔκδ. 1817 τ. 1 σ. 439, συνθέσεις: Ι. Γλυκέως ἐξήγηση Χουρμουζίου χφ. Ε. Β. Ε. / Μ. Π. Τ. 704 φ. 227r, Πέτρου Λαμπαδαρίου ἔκδ. Αναστασιματάριον 1820 σ. 259, Ιακώβου πρωτοψάλτου ἔκδ. Ταμεῖον ἀνθολογίας 1824 τ. 1 σ. 415), καὶ ὅχι τὸ «Φανερῶν σεαυτόν».

Τὰ θεοτοκία τῶν ἀπολυτικίων (ώρολόγιον) καὶ καθισμάτων (παρακλητική) τῆς Δευτέρας εἶναι ἀρχαγγελικὰ ἢ ἀγγελικά, τὰ δὲ τῆς Πέμπτης συνήθως ἀποστολικά.

Όμοιώς μαρτυρικὰ στιχηρὰ καὶ καθισμάτα τῆς Παρακλητικῆς εἶναι ἀγγελικὰ κατὰ τὴν Δευτέρα (μαρτυρικὸ ἀπόστιχο Κυριακῆς ἐσπέρας β'

ήχου, μαρτυρικὸ ἀπόστιχο Δευτέρας πρωὶ γ', πλ. α', πλ. β' καὶ πλ. δ' ἡχων, μαρτυρικὸ κάθισμα Δευτέρας πρωὶ δ', πλ. α' καὶ πλ. δ' ἡχων), σταυρώσιμο τὸ μαρτυρικὸ ἀπόστιχο τῆς Τετάρτης πρωὶ πλ. δ' ἡχου, ἀποστολικὸ δὲ τὸ μαρτυρικὸ κάθισμα τῆς Πέμπτης τοῦ β' ἡχου.

Ἡ παρακλητικὴ πρωτογενῶς περιεῖχε καὶ τὸ (τότε ἐλλιπὲς καὶ συνήθως μαρτυρικό) μηναῖο, προβλέποντας μέχρι σήμερα καθημερινῶς, ἐκτὸς Κυριακῆς, ἀθλητικά-μαρτυρικὰ στιχηροκαθίσματα καὶ τροπάρια τοῦ α' κανόνα, σὰν μιὰ ἀθλητικὴ ἐνημέρωση!

Ἀκολουθία Πέμπτης

«...ἐνέταξεν εἰς τὸ σύστημα τῆς καθ' ἔβδομάδα ἐξυμνήσεως καὶ τὸν προστάτην του ἄγιον Νικόλαον κατὰ Πέμπτην...ό ύπ' αὐτοῦ διασωθεὶς Ἰωσὴφ ὁ ὑμνογράφος καὶ ὅχι ἄλλος τις Ἰωσῆφ» (Π. Χρήστου Πατρολογία τ. 5 1992 σ. 693). Κανὼν τοῦ ἄγίου Νικολάου γιὰ τὴν Πέμπτη μαρτυρεῖται στὰ χρφ. Σινὰ 779 παρακλητικὴ ι' αἱ. (μὲ β' ὡδή), 1094 ΤΑΣ ιβ' αἱ. φ. 7r, 1095 ΤΑΣ ιβ' αἱ. φ. 18v, 1097 σιναϊτικὸ τυπικὸ τοῦ ἔτους 1214 φ. 15v, Ε.Β.Ε. 642 παρακλητικὴ ιγ' αἱ., καθὼς καὶ στὰ ἔντυπα ΤΑΣ κεφ. ε' καὶ Ἀπορούμενα κεφ. 95.

Είριμὸς η' ὡδῆς γ' ἡχου

«Ἄστέκτω πυρὶ ἐνωθέντες...Εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τὸν Κύριον, καὶ ὑπερψυοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας» (χφ. Λειμῶνος 262 είριμολόγιο ιβ'-ιγ' αἱ. φ. 62r).

Είριμὸς γ' ὡδῆς δ' ἡχου

«Τοὺς σοὺς ὑμνολόγους Θεοτόκε...

«ἡ...ἄφθοος» (χφ. Λειμῶνος 295 ὀρολόγιο β' ἥμισυ ιβ' αἱ. σ. 69).

«ἡ...ἄφθονος» (Τριψιδιον ἐκδ. 1586, Ἐορτοδρόμιον ἄγιου Νικοδήμου (+1809) ἐκδ. 1987 τ. 1 σ. 394, Πανθέκτη ἐκδ. 1817 τ. 2 σ. 1466, Μηναῖον Μαρτίου ἐκδ.

1852 σ. 101, Τριψιδιον ἐκδ. Ρώμης 1879 σ. 510).

«ώς...ἄφθονος» (χφ. Λειμῶνος 262 είριμολόγιον ιβ'-ιγ' αἱ. φ. 73r, 10 μηναῖα Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου τοῦ ἔτους 1419 φ. 279v, ὀρολόγια ἐκδ.

1757 σ. 377, 1830 σ. 466, 1832 σ. 453, 1851 σ. 403, 1900 (οἰκ. πατριαρχείου) σ.

442, είριμολόγια Πέτρου λαμπαδαρίου ἐκδ. 1825 σ. 68, Πέτρου βυζαντίου ἐκδ. 1825 σ. 73, Είριμολόγιον (ἐκκλησιαστικόν) ἐκδ. 1906 σ. 63).

Θεοτοκίο κάθισμα κατανυκτικὸ πλ. β' ἡχου

«Τῆς εὐσπλαχνίας τὴν πηγὴν ἀνοιξον ἡμῖν, εὐλογημένη Θεοτόκε, ἐλπίζοντες εἰς σὲ μὴ ἀστοχήσωμεν, όυσθωμεν διὰ σοῦ τῶν περιστάσεων, σὺ γὰρ εἶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων» (χφ. Σινὰ 863 «ώρολόγιον κατὰ τὸν κανόνα τῆς λαύρας τοῦ ἄγίου πατρός ἡμῶν Σάβα» θ' αἰῶνος, τὸ

παλαιότερο σωζόμενο, ἀκολουθία γ' ὥρας, ἔκδ. Mateos J. Un Horologion inedit de saint-Sabas. Le codex sinaitique grec. 863 (ix siecle), στὸ Studi e testi 233, vol. III, Cita del Vaticano 1964 σσ. 51).

«Τῆς εὐσπλαχνίας τάς» (Κανονάριον Νίκωνος Μανδοορείτου (~1085) ἔκδ. V. Benesevic σ. 25).

«...πύλην...ἀστοχήσωμεν, όυσθῶμεν...ἀνθρώπων» (χφφ. Μ. Λαύρας Δ-45 (καὶ) ὀκτώηχος ια' αἱ. φ. 359r καὶ B-25 ὡρολόγιο ιγ' αἱ. φ. 220r).

«...πύλην...ἀστοχήσωμεν, όυσθήειμεν...ἀνθρώπων» (χφ. Λειμῶνος 295 ὡρολόγιο β' ἥμισυ ιβ' αἱ. σ. 231).

«...πύλην...ἐλπίζοντες εἰς σὲ, όυσθῶμεν...ἀνθρώπων» (χφ. Λειμῶνος 95 θεοτοκάριο τοῦ ἔτους 1368-1369 φ. 157v).

«...πύλην...ἀστοχήσωμεν όυσθήειμεν...χριστιανῶν» (χφ. E.B.E. 661 ἔκδ. Π. Τρεμπέλα Μικρὸν εὐχολόγιον ἔκδ. β' 1998 τ. 2 σ. 65).

«...πύλην...ἀστοχήσαιμεν, όυσθήειμεν...χριστιανῶν» (χφ. Μ. Κορώνης Καρδίτσας 8 εὐχολόγιο ιφ'=16ου αἱ. φ. 123r).

ΜΗΝΑΙΑ

Τὰ (μοναστικά) μηναῖα προκρίνουν τοὺς ὄσιους ώς εἰδικὰ πρότυπα, μὲ ἀντίστοιχες συνέπειες στοὺς μεγάλους προφῆτες, ἀποστόλους καὶ Τεράρχες, ὅπως ὁ Κύριλλος Ιεροσολύμων 18 Μαρτίου καὶ ὁ μέγας Φώτιος 6 Φεβρουαρίου. Οἱ ἀκολουθίες τοῦ θεόπτου Μωυσέως, τοῦ μεγαλοφωνοτάτου εὐαγγελιστοῦ Ἡσαΐου (9 Μαΐου) καὶ τοῦ μαθητοῦ καὶ ἀποστόλου Θαδαίου (21 Αὐγούστου) στεροῦνται ἴδιομέλουν.

Εἶναι συνήθης ἡ διάταξη τῶν ὕμνων κατ' ἥχον, ἀκόμα καὶ κατ' ἀλφαριθμητον, ὅπως στὸν ἐσπερινὸ τοῦ μεγαλομάρτυρα Προκοπίου (8 Ιουλίου· Ἐδωκας σημείωσιν-Ως γενναῖον ἐν μάρτυσιν).

«Οἱ μάρτυρες σου Κύριε ἐν τῇ ἀθλήσει αὐτῶν...ἔχοντες τὴν ἰσχύν σου» (χφφ. Μ. Λαύρας Δ-45 (καὶ) ὀκτώηχος ια' αἱ. φ. 353v, Λειμῶνος 81 πεντηκοστάριο ια'-ιβ' αἱ. Πέμπτη τῆς Σαμαρείτιδος πρωὶ φ. 153r, Μ. Λαύρας B-25 ὡρολόγιο ιγ' αἱ. Μεσώριο τῆς γ' ὥρας φ. 220v, BL 22507 ὡρολόγιο ιδ' αἱ. Μεσώριο τῆς γ' ὥρας φ. 22r, Λειμῶνος 10 μηναῖο Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1419 φ. 138v, Τριώδιο ἔκδ. 1586 Παράρτημα, ὡρολόγια ἔκδ. 1509, 1757 σ. 184, 1830 σ. 242, Πεντηκοστάριο ἔκδ. 1778 Παρασκευὴ τῆς Σαμαρείτιδος πρωὶ σ. 135).

«ἔχοντες γὰρ τὴν ἰσχύν σου» (χφ. Λειμῶνος 3 μηναῖο Ιουλίου ιε' αἱ. φ. 54r, ὡρολόγιο ἔκδ. 1832 σ. 199).

«σχόντες γὰρ τὴν ἰσχύν σου» (ὡρολόγια ἔκδ. 1851 σ. 175, 1900 σ. 181, Πεντηκοστάρια ἔκδ. 1860 σ. 116, 1890 σ. 116).

Παλαιὰ ἀπολυτίκια

«Τοῦ ἀποστόλου σου Κύριε τὴν μνήμην» (Τ I σ. 134). «Τοῦ ὁσίου σου Κύριε τὴν μνήμην ἑορτάζοντες» (Τ I σ. 72). «Τῶν ὁσίων σου, Κύριε, τὴν μνήμην ἑορτάζοντες, δι' αὐτῶν σὲ δυσωποῦμεν· σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν» (Τ I σ. 196). «Τοῦ ἰεραρχοῦ σου Κύριε τὴν μνήμην ἑορτάζοντες» (χφ. Πάτμου 266 τυπικὸ Μεγάλης Ἐκκλησίας θ'-ι' αἱ. ἔκδ. D I σ. 104). «Τῶν ἰεραρχῶν σου, Κύριε, τὴν μνήμην ἑορτάζοντες, δι' αὐτῶν σὲ δυσωποῦμεν, σῶσον τὰς ψυχὰς» (ὅπ. πρ. σ. 72). «Τοῦ πρωτομάρτυρός σου Κύριε, τὴν μνήμην ἑορτάζοντες, δι' αὐτοῦ σὲ δυσωποῦμεν· σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν» (Τ I σ. 164). «Τῆς πρωτομάρτυρός σου Κύριε, τὴν μνήμην ἑορτάζοντες, δι' αὐτῆς σὲ δυσωποῦμεν· σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν» (ὅπ. πρ. σ. 44).

«Οἱ ὄσιοί σου, Κύριε, ἐν τῇ ἀσκήσει αὐτῶν, ἀγῶνας ἐνεδείξαντο ἐν ἐγκρατείᾳ πολλῆ, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ἐχοντες τὴν ἴσχυν σου τῶν παθῶν κατεκράτουν, ἔθραυσαν τῶν δαιμόνων τὸ ἀνίσχυρον θράσος, διό σε ἱκετεύομεν· Σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν» (χφ. Παρισίων 1590 τυπικὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τοῦ ἔτους 1063 14 Ιανουαρίου ἔκδ. T I σ. 196). «Οἱ ὄσιοί σου, Κύριε, ἐν τῇ ἀσκήσει αὐτῶν, ἀγῶνας ἐνεδείξαντο ἐν καρτερίᾳ πολλῆ, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ἐχοντες τὴν ἴσχυν σου τῶν παθῶν κατεκράτουν, ἔθραυσαν τῶν δαιμόνων τὰ ἀνίσχυρα θράση, δι' ᾧ σε ἱκετεύομεν· Σῶσον τὸν κόσμον σου» (χφ. Βοδλιανῆς βιβλιοθήκης Όξφορδης Auct E. 5 10 τυπικὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τοῦ ἔτους 1329 14 Ιανουαρίου ἔκδ. ὅπ. πρ.). «Οἱ ὄσιος σου Κύριε ἐν τῇ ἀσκήσει αὐτοῦ, ἀγῶνας ἐπεδείξατο ἐν προθυμίᾳ πολλῆ, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν ἔχων γὰρ τὴν ἴσχυν σου κατεφρόνει δαιμόνων, ἔθραυσε διὰ λόγου τὸ ἀνίσχυρον θράσος, διό σε ἱκετεύομεν· Σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν» (χφ. Βεροίας KB-12 μηναῖο Φεβρουαρίου ιε' αἱ. 13 Φεβρουαρίου κάθισμα ἀπὸ γ' ὠδῆς φ. 41r).

Κατὰ τὶς 3, 28, 29-9, 12, 26-11, 5, 29-12, 11, 15, 17, 20, 21-1, 8-5, 12-6 καὶ 12-8 ψάλλεται σὲ ἥχο πλ. β' τὸ ἀνώνυμο ὄσιακὸ ἴδιόμελο: «Οσιε Πάτερ, εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος τῶν κατορθωμάτων σου· διὸ (ἢ δι' ᾧ) ἐν τοῖς οὐρανοῖς, εὑρες μισθὸν τῶν καμάτων σου, τῶν δαιμόνων ἀλεσας (12-8: ἔτρεψας) τὰς φάλαγγας, τῶν Αγγέλων ἐφθασας τὰ τάγματα, ᾧ τὸν βίον ἀμέμπτως ἐζήλωσας, παρρησίαν ἔχων πρὸς τὸν Κύριον (ἢ πρὸς Κύριον, ἢ πρὸς Χριστὸν τὸν Θεόν), εἰρήνην αἴτησαι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν (ἢ ἐκτενῶς ἱκέτευε ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν)», κατὰ δὲ τὸ Σάββατο τῆς Τυρινῆς μετατρέπεται σὲ πληθυντικὸ ἀριθμό: «Οσιοί Πατέρες, εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος, τῶν κατορθωμάτων ὑμῶν, δι' ᾧ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, εὑρετε μισθὸν τῶν καμάτων ὑμῶν, τῶν δαιμόνων ἀλέσατε τὰς φάλαγγας, τῶν Αγγέλων ἐφθάσατε τὰ τάγματα, ᾧ τὸν βίον ἀμέμπτως ἐζηλώσατε, παρρησίαν ἔχοντες πρὸς Κύριον, εἰρήνην αἴτησασθε ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν». Στὶς πηγὲς ποὺ ἔχω πρόσβαση συναντῶ τὶς ἔξῆς παραλλαγές:

«Οσιοι Πατέρες, εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος, τῶν κατορθωμάτων ὑμῶν, διὸ ἐν τοῖς οὐρανοῖς εῦρατε μισθοὺς τῶν καμάτων ὑμῶν, τῶν δαιμόνων φάλαγγας ὀλέσατε, τῶν ἀγγέλων τάξει συνήφθητε, ὃν τὸν βίον σαφῶς ἐζήλωσατε, παροησίαν οὖν σχόντες πρὸς τὸν Κύριον, εἰρήνην ἄπασιν ἐξαιτήσασθε»

(χφ. M. Λαύρας Γ-105 τριώδιο ι' αἱ. φ. 4r).

«Οσιε πάτερ, εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος τῶν κατορθωμάτων σου, διὸ ἐν οὐρανοῖς εὔρες μισθὸν τῶν καμάτων σου. τῶν δαιμόνων ἔλυσας τὰς φάλαγγας, τῶν ἀγγέλων ἔφθασας τὰ τάγματα, ὃν τὸν βίον ἀμέμπτως ἐζήλωσας.

παροησίαν ἔχων ἐν τῇ μνήμῃ σου εἰρήνην αἴτησαι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν»

(Μ. Ψελλοῦ (ια' αἱ.) ποίημα κγ' Ἀκολουθία Συμεών μεταφραστοῦ ἔκδ. L.

G. Westernik Michaelis Pseli poemata 1992).

«Οσιε πάτερ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος τῶν κατορθωμάτων σου, διὸ ἐν τοῖς οὐρανοῖς εὔρες μισθὸν τῶν καμάτων σου· τῶν δαιμόνων ἔλυσας τὰς φάλαγγας, τῶν ἀγγέλων ἔφθασας τὰ τάγματα, ὃν τὸν βίον ἀμέμπτως ἐζήλωσας· παροησίαν ἔχων ἐν τῇ μνήμῃ σου, εἰρήνην αἴτησαι ταῖς ψυχαῖς

ἡμῶν» (ἀκολουθία ὁσίου Νίκωνος τοῦ "Μετανοεῖτε" (+ περὶ τὸ 1005) ἔκδ.

Ὀδ. Λαμψίδου Ὁ ἐκ πόντου ὁσιος Νίκων ὁ "Μετανοεῖτε" 1982 σ. 269).

«...διό...ῷλεσας... Χριστὸν τὸν Θεόν, εἰρήνην αἴτησαι...»

(χφ. Λειμῶνος 10 μηναῖα Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου τοῦ ἔτους 1419 φ. 192r).

«...διό...ἔλυσας...ἐν τῇ μνήμῃ σου, εἰρήνην αἴτησαι...»

(χφ. Λειμῶνος 117 μηναῖο Μαΐου τοῦ ἔτους 1442 φ. 35r).

«...διό...ῷλεσας...ἐν τῇ μνήμῃ σου, εἰρήνην αἴτησαι...»

(χφ. Λειμῶνος 3 μηναῖα Ιουλίου-Αὔγουστου ιε' αἱ. φ. 248v).

«...διό...ῷλεσας...πρὸς Χριστόν, εἰρήνην αἴτησαι...»

(χφ. Λειμῶνος 124 μηναῖο Νοεμβρίου ιε' αἱ. φ. 122v).

«Οσιοι πατέρες...διό...λύσαντες... πρὸς Κύριον, εἰρήνην αἴτησασθε ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν»

(τριώδιο ἔκδ. Βενετίας 1586).

«...διό...ἔτρεψας... ἐν τῇ μνήμῃ σου, εἰρήνην αἴτησαι...»

(μηναῖο Αὔγουστου ἔκδ. 1795 σ. 64).

Δὲν συναντῶ τό «δι' ὃν». Κατὰ τὶς 3, 28, 29-9 καὶ 12,-6 τὰ παλαιὰ μηναῖα τῶν ἐκδόσεων Φῶς ἔχουν «διό».

7 Σεπτεμβρίου

A' τροπάριο τοῦ α' κανόνα

«Ἄνοιξω τὸ στόμα μου.

Γηθόμενοι σήμερον, μετ' εὐφροσύνης ὑμνήσωμεν, τὸ θεῖον γενέθλιον,

τῆς Θεομήτορος· καὶ γὰρ τέτοκε, χαρὰν τῇ οἰκουμένῃ, λύπην **τῆς**
Προμήτορος **ἐξαφανίσασα**»
(μηναῖα ἐκδ. 1740 σ. 55, 1808 σ. 52 καὶ 1843 σ. 49).
Τὸ ἀρθρὸ ο «τῆς» λείπει ἀπὸ τὰ σημερινὰ μηναῖα.

8 Σεπτεμβρίου

«Τροπάριον. Ἡχος α'. Η γέννησίς σου Θεοτόκε...» (Γεωργιανό-Ιεροσολυμιτικὸ κανανάριον ζ' αἱ. ἐκδ. M. Tarchnischvili Le grand lectionnaire de eglise de Jerusalem στὸ Corpus scriptorum cristianorum orientalium 205 σ. 35, T I σ. 18, χφ. Σινὰ 150 κανονάριο ι'-ια' αἱ. ἐκδ. D I σ. 194, TE σ. 263, TM σ. 18, τυπικὸ Κασούλων τοῦ ἔτους 1174 ἐκδ. D I σ. 810, Σ4 φ. 15v, Σ6 φ. 29v, Σ7 φ. 73r, τυπικὸ Μήλι τοῦ ἔτους 1292 ἐκδ. D I σ. 837, χφφ. ΛΜ 134 φ. 22r, BL 9347 ιε' αἱ. φ. 8r, Κωνσταμονίτου 19 εὐχολόγιον ιε' αἱ. ἐκδ. D II σ. 491).

9 Σεπτεμβρίου

Δοξαστικὸ ἀποστίχων

«οὓς καὶ ἡμεῖς συνελθόντες, εὺσεβῶς ὑμνοῦντες λέγοντες» (χφ. M. Λαύρας Δ-45 (καὶ) μηναῖο Ιουλίου ια' αἱ. φ. 147r).

«οἵς καὶ ἡμεῖς συνελθόντες εὺσεβῶς ὑμνοῦντες λέγομεν» (χφ. Λειμῶνος 3 μηναῖο Ιουλίου ιε' αἱ. φ. 130v).

«οὓς καὶ ἡμεῖς συνελθόντες, εὺσεβῶς ὑμνοῦντες λέγομεν» (χφ. Σίμωνος Πέτρας 1 μηναῖο Ιουλίου ιf' αἱ. φ. 82r).

«οἵς καὶ ἡμεῖς, συνελθόντες εὺσεβῶς, ὑμνοῦντες λέγομεν» (μηναῖο Σεπτεμβρίου ἐκδ. 1740 σ. 74).

«οὓς καὶ ἡμεῖς συνελθόντες εὺσεβῶς ὑμνοῦντες λέγομεν» (μηναῖο Ιουλίου ἐκδ. 1820 σ. 133).

«οὓς καὶ ἡμεῖς συνελθόντες εὺσεβῶς ὑμνοῦντες λέγομεν» (Δοξαστάριο Ιακώβου ἐκδ. 1836 τ. 2 σ. 97).

«οἵς καὶ ἡμεῖς συνελθόντες εὺσεβῶς ὑμνοῦντες λέγομεν» (Δοξαστάριο Πέτρου λαμπαδαρίου ἐκδ. 1820 σ. 16).

14 Σεπτεμβρίου

Δοξαστικὸ ἐσπερίων

«Δεῦτε ἀπαντα τά ἔθνη...καὶ πίπτει κατενεχθείς...» (χφ. Λειμῶνος 10 μηναῖο Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1419 φ. 102v, μηναῖο Σεπτεμβρίου ἐκδ. 1843 σ. 96 καὶ Δοξαστάριο Πέτρου λαμπαδαρίου ἐκδ. 1820 σ. 24), ὅχι «πίστει».

Εἰρημὸς θ' ὥδῆς

«Μυστικός εἰ Θεοτόκε παράδεισος...» (χφφ. Λειμῶνος 262 εἰρημολόγιο ιβ' – ιγ' αἱ. φ. 155r, 10 μηναῖο Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1419 φφ. 14v, 74v, 107v, 3 μηναῖο Αὔγουστου ιε' αἱ. φφ. 174r, 207r, 377v, Μάθημα Γερ. Χαλκεοπούλου (ιε' αἱ. βλ. Γρ. Στάθη Οἱ ἀναγραμματισμοὶ σ. 168), μηναῖα Σεπτεμβρίου 1740 σσ. 15, 72, 110, Αὔγουστου 1795 σσ. 11, 41, Ανθολόγιον 1776 σσ. 19, 32,

48, 457, 468, Είρημολόγιο Π. Βυζαντίου ἔκδ. 1825 σ. 145, Τυπικὸν Κωνσταντίνου 1838 σ. 5, ΤΜΕ 1888 σσ. 67, 75, 305, 312).

«Μυστικῶς εἰ Θεοτόκε παράδεισος...» (χφ. Σίμωνος πέτρας 1 μηναῖο Αύγουστου μ' αἱ. φφ. 154r, 267v, Είρημολόγιο Π. Λαμπαδαρίου ἔκδ. 1825 σσ. 122, 278 (καταβασία Χουρμουζίου)).

«Ο διὰ βρώσεως τοῦ ξύλου...οῦ καὶ νῦν ύψουμένου...» (χφ. Λειμῶνος 262 είρημολόγιον ιβ'-ιγ' αἱ. φ. 155v). «δι' οῦ» (ἀγίου Νικοδήμου ἀγιορείτου (+1809) Ἔορτοδορόμιον τ. 1 σσ. 124-125 μετ' ἀντιστοίχου ἐρμηνείας καὶ Μηναῖον ἔκδ. ἔτους 1843 (anemi.lib.uoc.gr) σ. 102).

Ἐξαποστειλάριο

«Σταυρὸς ὁ φύλαξ πάσης τῆς οἰκουμένης...», προσόμοιο τοῦ αὐτομέλου «Τῶν μαθητῶν ὁρώντων σε...», ψάλλεται μὲ τὸ μέλος τοῦ αὐτομέλου ἀπὸ τὸ είρημολόγιο Πέτρου λαμπαδαρίου ἔκδ. 1825.

Δοξαστικὸ αἴνων

«Σήμερον προέρχεται...φόβῳ διὰ τὴν ἀμαρτίαν, ὡς ἀνάξιοι ὅντες, χαρὰ δὲ» (χφ. Λειμῶνος 10 μηναῖο Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1419 φ. 108v).

22 Σεπτεμβρίου

Στὰ παλαιὰ μηναῖα ἔκδ. Φῶς ὁ ἥχος τοῦ πρώτου κανόνα ἀναγράφεται πλ. β', ἀντὶ τοῦ ὄρθοῦ β'.

23 Σεπτεμβρίου

Ο ἥχος τοῦ «στιχηροῦ εἰς τὸ Δόξα» τῶν αἰνῶν τῆς ἑορτῆς τῆς σύλληψης τοῦ τ. Προδρόμου «Ἡ Ἐλισάβετ συνέλαβε...» δὲν εἶναι ὁ πλ. δ', ἀλλὰ ὁ πλ. β' (χφ. Μ. Λαύρας Δ -23 μηναῖο Σεπτεμβρίου ια' αἱ. φ. 11r, ΤΜ σ. 29, Λ φ. 14r, Σ4 φ. 22v, Σ5 φ. 34v, Σ6 φ. 37v, ΤΑΣ (ἔκδ. 1771) κεφ. ια', Τυπικὸ μ. Διονυσίου σ. 35, χφ. Ε.Β.Ε./Μ.Π.Τ. 731 Μαθηματάριον τῶν παλαιῶν μελουργῶν φ. 370r ἔκδ. Γρ. Στάθη Οἱ ἀναγραμματισμοὶ καὶ τὰ μαθήματα τῆς Βυζαντινῆς μελοποΐας σ. 187), ὅπως ὄρθα ὄριζεται στὸ μηναῖο Ἰουνίου (κδ'). Τὸ ὑπ' ὄψιν στιχηρό, καθὼς καὶ τὸ «Βλέπε τὴν Ἐλισάβετ...» (Ιουνίου κδ') εἶναι ὕμνοι τῆς ἑορτῆς τῆς συνάντησης τῆς Θεοτόκου μὲ τὴν Ἐλισάβετ, ἡ ὅποια προοβλεπόταν ἀπὸ τὸ στιχηράριο, ἀλλὰ δὲν ἀναπτύχθηκε αὐτοτελῶς (Τσάμη Δ. Θεομητορικὸν τ. β' σσ. 283 – 285).

6 Ὁκτωβρίου

Τὸ α' ἰδιόμελον τῶν αἰνῶν ἀνήκει εἰς τὸν α' ἥχο (χφ. Μ. Λαύρας Δ-23 μηναῖο Ὁκτωβρίου ια' αἱ. φ. 33r, ΤΜ σ. 36, Λ φ. 18v, Σ5 φ. 38v, Σ6 φ. 42r, χφφ. ΛΜ 88 φ. 32v, Λειμῶνος 10 μηναῖο Ὁκτωβρίου τοῦ ἔτους 1419 φ. 235r, ΛΜ 134 φ. 35r, ἔντυπα ΤΑΣ κεφ. ιγ', μηναῖο Ὁκτωβρίου ἔκδ. 1843 σ. 37). Πρόκειται γιὰ παρανάγνωση τοῦ «ἐκ β'».

9 Ὁκτωβρίου

Τὰ μεταγενέστερα προσόμοια τῶν αἰνων (λείπουν ἀπὸ τὰ μηναῖα ἐκδ. 1732 καὶ 1815 ὅπως καὶ τὸ δοξαστικό, τὸ ὅποιο εἶναι αὐτὸ τῶν ἀποστίχων τοῦ ἐσπερινοῦ), ἔχουν μεταφερθεῖ ἀπὸ τοὺς αἰνους τῆς 16ης Νοεμβρίου.

Κυριακὴ μετὰ τὶς 11 Οκτωβρίου
Τελευταῖο προσόμοιο τοῦ ἐσπερινοῦ
«Τὸν Μακεδονίους...καταστήσαντες...» (Μηναῖα ἐκδ. 1732 σ. 73 καὶ 1815 σ. 79).

26 Οκτωβρίου

«Μέγαν εὔρατο ἐν τοῖς κινδύνοις, σὲ ύπερμαχον Θεσσαλονίκη» (ΤΕ σ. 300, χφ. Σινὰ (νέα εὐρήματα 1975) X 363 ΤΑΣ ια' - ιβ' αἱ. φ. 2v, ΤΜ σ. 44, Σ4 φ. 28r, Σ7 φ. 82r, χφφ. ὁρολόγια Μ. Λαύρας Β-25 ιγ' αἱ. φ. 227r, BL 9347 ιε' αἱ. φ. 15r, ΑΛΑ Δ' σ. 182 καὶ Ι. Φουντούλη Λειτουργικὰ θέματα τεῦχος ζ' 1986 σ. 63).

21 Νοεμβρίου

«Σήμερον τῆς εὐδοκίας Θεοῦ τὸ προΐμιον... καὶ τὸν Χριστὸν τοῖς πᾶσιν εὐαγγελίζεται...» (Τ I σ. 110, ΤΜ σ. 59, Σ5 φ. 48v, Λ φ. 31v, τυπικὸν Εὐεργέτιδος ἐκδ. R. Jordan The Synaxarion of the monastery of the Theotokos Evergetis τόμος 6.5 Belfast 2005 σ. 233, χφ. Παρισίων 259 μηναῖο Νοεμβρίου ιβ' αἱ., Σ7 φ. 87v, χφ. Μ. Λαύρας Β-25 ὁρολόγιο ιγ' αἱ. φ. 227v, χφ. Σινὰ 638 μηναῖο Νοεμβρίου ιγ' αἱ. ἐκδ. Τ. Θέμελη Τὰ μηναῖα ἀπὸ τοῦ ια' μέχρι τοῦ ιγ' αἰῶνος Ἐκκλ. Φάρος λ' (1931) σ. 311, χφ. Ε.Β.Ε. 858 θεοτοκάριο ιγ' αἱ. σ. 378, ΛΜ 88 φ. 42v καὶ ΛΜ 134 φ. 44v). Ἡ Θεοτόκος ὡς ἐκπλήρωσις δὲν προφητεύει.

4 Δεκεμβρίου

Τὰ παλαιὰ τυπικὰ καὶ τὸ ὁρολόγιο ἐκδ. 1509 ἔχουν τὸ ἀπολυτίκιο «Ἡ ἀμνὰς σου Ἰησοῦ...», τὸ δὲ νεώτερο «Βαρβάραν τὴν ἀγίαν τιμήσωμεν...» τὸ συναντῶ σὲ ἥχο β' στὸ ὁρολόγιο ἐκδ. 1900 σ. 227, σὲ ἥχο δ' στὰ ὁρολόγια ἐκδ. 1757 σ. 220, 1830 σ. 282, 1832 σ. 245, 1851 σ. 215, Πανθέκτη ἐκδ. 1817 τ. 1 σ. 651, στὸ τυπικὸ τῆς Μ. Διονυσίου τοῦ ἔτους 1909 σ. 97 καὶ στὰ σημερινὰ μηναῖα καὶ ὁρολόγια, ἐνῶ σὲ πλ. δ' (ἐσφαλμένη ἐπιρροὴ ἀπὸ τὸ ἀπολυτίκιο τοῦ Ι. Δαμασκηνοῦ) στὸ ΤΚΠ σ. 39.

9 Δεκεμβρίου

«Δόξα. Ἡχος β'. Τὸ ἀπόρρητον τοῖς ἀγγέλοις...» (ΤΕ σσ. 333, 334, ΤΜ σ. 68, Λ φ. 35v, Σ5 φ. 52v, Σ6 φ. 58r, ΛΜ 88 φ. 45v, ΛΜ 134 φ. 47v, ΤΑΣ κεφ. ιε', Πανθέκτη ἐκδ. 1817 τ. 1 σ. 673, ΤΚΠ σ. 44).

Κυριακὴ πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως δοξαστικὸ αἴνων:

«Τῶν νομικῶν διδαγμάτων ὁ σύλλογος...τοῖς πρὸ τοῦ νόμου τὴν Χάριν εὐαγγελιζόμενος, ώς (ὅσοις) ύπερ νόμον τῇ πίστει ύπάρξασιν» (ΤΚΠ σ. 52).

25 Δεκεμβρίου

Κάθισμα γ' στιχολογίας

«Ο ἀχώρητος παντί...Διπλοῦς ἐτέχθη, Χριστὸς τὸν ἄνω, κόσμον θέλων ἀναπληρῶσαι» (Πανθέκτη ἔκδ. 1817 τ. 1 σ. 741, Μηναῖα Δεκεμβρίου ἔκδ. 1843 σ. 224, 1852 σ. 198, Π. Τρεμπέλα Ἐκλογὴ Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου ὑμνογραφίας ἔκδ. δ' 2007 σ. 180).

Πεντηκοστάριο

«Τὰ σύμπαντα σήμερον χαρᾶς πληροῦνται, Χριστοῦ τεχθέντος ἐκ τῆς παρθένου» (χφφ. Λειμῶνος 88 ΤΑΣ αἱ. φ. 212v-213r καὶ 134 ΤΑΣ τοῦ ἔτους 1428-1429 φ. 166r).

Εἰρημὸς ᾗ ὡδῆς

«...ἔμβρυον...» (χφ. Λειμῶνος 262 εἰρημολόγιο ιβ'-ιγ' αἱ.).

5 Ιανουαρίου

Εὐαγγέλιο α' ὥρας

«Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς...» (χφ. Σινὰ 1095 ΤΑΣ ιβ' αἱ. φ. 67r καὶ Μηναῖο ἔκδ. 1890 σ. 54).

«Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, παραγίνεται Ἰωάννης...» (τυπικὰ Εὐεργέτιδος τέλη ια' αἱ. ἔκδ. D I σ. 377, Μεσσήνης τοῦ ἔτους 1131 ἔκδ. Arranz σ. 94, χφφ. Σινὰ 1097 σιναϊτικὸ τυπικὸ τοῦ ἔτους 1214 φ. 103r, Ἐλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βενετίας 4 Εὐαγγελιάριο ιδ' αἱ. φ. 223r καὶ Πανθέκτη ἔκδ. 1817 τ. 1 σ. 791).

6 Ιανουαρίου

Απόστιχα	ἡχος	β':
ΤΕ σσ. 375, 387, ΤΜ σσ. 96, 106, Λ φ. 53v, Σ4 φ. 34v, Σ5 φ. 69v, Σ6 φ. 73v, Σ7 φ. 107v, ΛΜ 88 φ. 58r, ΛΜ 134 φ. 59r, ΤΑΣ κεφ. ιθ', Πανθέκτη ἔκδ. 1817 τ. 1 σ. 809, Μηναῖο Ιανουαρίου ἔκδ. 1890 σ. 71, Π. Τρεμπέλα Ἐκλογὴ Ὁρθοδόξου	Ἐλληνικῆς Υμνογραφίας σ. 362.	
Δοξαστικὸ	ἡχος	πλ. β':
ΤΕ σ. 374, 375, Λ φ. 53v, Σ4 φ. 34v, Σ6 φ. 73v, ΛΜ 88 φ. 58r, ΤΑΣ κεφ. ιθ', Πανθέκτη τ.1 σ. 810.		

Πεντηκοστάριο

«Τὰ σύμπαντα σήμερον ἀγαλλιάσθω, Χριστὸς ἐφάνη ἐν Ἰορδάνῃ» (ὅπ. πρ. καὶ Μηναῖο Ιανουαρίου ἔκδ. 1890 σ. 72). «Χριστοῦ φανέντος» (Πανθέκτη ἔκδ. 1817 τ. 1 σ. 810).

7 Ιανουαρίου

Δοξαστικὸν τῶν ἀποστίχων «Ως τοῦ πνεύματος ἐραστὴς...»
«φαεινῶς ἀνατείλασαν» (Πανθέκτη ἐκδ. 1817 τ. 1 σ. 817)
«φαεινῶς ἀνατείλασα» (Δοξαστάριο Πέτρου λαμπαδαρίου ἐκδ. 1820 σ. 154).

12 Ιανουαρίου

Τουλάχιστον τὸ παλαιὸν μηναῖον ἐκδ. Φῶς καὶ ἡ Μουσικὴ Κυψέλη τ. 3 ἔχει τὸ Δοξαστικὸν τοῦ ἑσπερινοῦ «Ορῶσα σε ἡ φύσις ἀπασα τῶν γηγενῶν...» εἰς ἥχον πλ. β' ἀντὶ τοῦ ὁρθοῦ πλ. α' (τυπικὸν Μ. Εὐεργέτιδος ια'-ιβ' αἱ. ἐκδ. ΔΙ σ. 389, ἔντυπα ΤΑΣ καὶ μηναῖο Ιανουαρίου ἐκδ. 1890 σ. 107).

19 Ιανουαρίου

Τὰ ἑσπέρια στιχηρὰ προσόμοια τῶν ἡμερῶν 19 Ιανουαρίου καὶ 28 Φεβρουαρίου συμπίπτουν. Τὰ αὐτὰ ἀποτελοῦν τὰ μεταγενέστερα ἀπόστιχα τῆς 12 Ιουνίου.

Τὸ παλαιὸν μηναῖο ἐκδ. Φῶς καὶ ὁ Μουσικὸς Πανδέκτης ἔχουν τὸ α' δοξαστικὸν τῆς ιθ' Ιανουαρίου εἰς ἥχον πλ. α', ἀντὶ τοῦ ὁρθοῦ πλ. δ', ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸ θεοτοκίο.

2 Φεβρουαρίου

Πεντηκοστάριο

«Ἐνφράνθητι σήμερον ὁρῶν προφήτα, τὴν ἐν ἀγκάλαις ἐλευθερίᾳν» (χφφ. Λειμῶνος 88 ΤΑΣ ιδ' αἱ. φ. 212v-213r καὶ 134 ΤΑΣ τοῦ ἔτους 1428-1429 φ. 166r).

25 Μαρτίου

Στὸ ἀπολυτικίον ἡ φράση «καὶ ἡμεῖς» λείπει ἀπὸ τὸ ΤΙ σ. 254, χφφ. Μ. Λαύρας Δ-45 μηναῖο Μαρτίου ια' αἱ. φ. 25r, Δρέσδης Α-104 τυπικὸ Μ. Ἐκκλησίας ια' αἱ. φ. 165r, ΤΜ σ. 131, Λ φ. 72v, Σ4 φ. 41r, Σ7 φ. 119v, χφ. Μ. Λαύρας Β-25 ὀρολόγιο ιγ' αἱ. φ. 231v, ΛΜ 88 φ. 72r, ΛΜ 134 φ. 70v, ΤΑΣ κεφ. κα', μηναῖα Μαρτίου ἐκδ. 1789 σ. 118, 1852 σ. 100, Συλλογὴ ἰδιομέλων Μανουὴλ πρωτοψάλτου 1831 σ. 127, ἐνῶ ὑπάρχει στὰ ὀρολόγια ἐκδ. 1757 σ. 267, 1830 σ. 340, 1832 σ. 314, 1900 σ. 293.

23 Απριλίου

Στὸ ἀπολυτικίον «Ως τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτὴς...» ὑπάρχει καὶ ἡ ἐκδοχή «βασιλέων ὑπέρμαχε» (χφφ. ὀρολόγια BL 22507 ιδ' αἱ. φ. 92v, 9347 ιε' αἱ. φ. 39r, Ωρολόγιον ἐκδ. α' 1509, μηναῖο Απριλίου ἐκδ. 1569, ΤΑΣ κεφ. κβ').

29 Ιουνίου

Γ' ἀπόστιχο

«Τοὺς φωστῆρας τοὺς μεγάλους...έκ τῆς ἀγνοίας ἐπανήγαγον...» (χφ. Μ. Λαύρας 45 (καὶ) μηναῖα ια' αἱ. φ. 118v, Πανθέκτη ἔκδ. 1817 τ. 1 σ. 999 καὶ μηναῖο ἔκδ. 1843 σ. 113).

Δοξαστικό αἴνων

«Ἡ πάνσεπτος τῶν Ἀποστόλων...προξενοῦσα πᾶσι σωτηρίαν ἡμῖν...τοῦ νοητοῦ ἡλίου ἀκτίνες ἀστράπτουσαι» (χφ. Μ. Λαύρας Δ-45 (καὶ) μηναῖο Ιουνίου ια' αἱ. φ. 119r).

«προξενοῦσα σωτηρίαν ἡμῖν...τοῦ ἡλίου ἀκτίνες ὑπάρχοντες» (Δοξαστάρια Πέτρου λαμπαδαρίου ἔκδ. 1820 σ. 200, Ιακώβου πρωτοψάλτου τ. 2 ἔκδ. 1836 σσ. 49, 50, μηναῖο Ιουνίου ἔκδ. 1820 σ. 132).

29 καὶ 30 Ιουνίου

Ἐπικρατεῖ ὁ δ' ἥχος, διὰ τοὺς «εἰς τὰ» δ' «πέρατα τῆς οἰκουμένης» κηρύξαντας ἀποστόλους, ὅπως καὶ ὁ α' κατὰ τὴν μνήμη τοῦ πρωτοκλήτου Ἀνδρέου, ὁ δὲ γ' εἰς τὰ ἀπόστιχα τῆς γονυκλισίας, διὰ τὸ κήρυγμα τῆς Τριάδος.

5 Ιουλίου

Μεσώδιον κάθισμα Αθανασίου. Δόξα, τοῦ Λαμπαδοῦ Ἡχος γ'. Θείας πίστεως. Ὄλος γέγονας ἡγιασμένος, καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ παναγίου, τὰς ἐμφάσεις ἐν καρδίᾳ δεχόμενος, δι' ἐγκρατείας λεπτύνας τὸ σῶμα σου, καὶ καρτερῶν προσευχαῖς ὡς περ ἄσαρκος, πάτερ ὅσιε Χριστὸν τὸν Θεὸν ἵκετευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος (χφ. Μ. Λαύρας Δ-45 (καὶ) μηναῖον Ιουλίου ια' αἱ. φ. 127v).

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον βλ. Ιουλίου ιη'.

22 Ιουλίου

f' ὠδὴ

«Ρημάτων σου δροσισμῷ, τῆς ἀθυμίας τὸν καύσωνα, ἐξῆρε τῶν μαθητῶν, σεμνὴ ὡς ἐβόησας, ὁ Χριστὸς ἐγήγερται, ἡ ζωὴ ἐφάνη, ὁ φαιδρὸς ἥστραψεν ἥλιος» (χφ. Μ. Λαύρας Δ-45 μηναῖο Ιουλίου ια' αἱ. φ. 144r).

«Ρημάτων σου δροσισμός, τῆς ἀθυμίας τὸν καύσωνα, ἐξῆρε τῶν μαθητῶν, σεμνὴ ὡς ἐβόησας, ὁ Χριστὸς ἐγήγερται, ἡ ζωὴ ἐφάνη, ὁ φαιδρὸς ἥστραψεν ἥλιος» (χφ. Λειμῶνος 3 μηναῖο Ιουλίου φ. 119r).

«Ρημάτων σου δροσισμός, τῆς ἀθυμίας τὸν καύσωνα, ἐξῆρε τῶν μαθητῶν, σεμνὴ ὡς ἐβόησας, ὁ Χριστὸς ἐγήγερται, ἡ ζωὴ ἐφάνη, ὁ φαιδρὸς ἔλαμψεν ἥλιος» (χφ. Σίμωνος Πέτρας 1 μηναῖο Ιουλίου f' αἱ. φ. 74r).

26 Ιουλίου

Στὸ μεταγενέστερο ἀπολυτíκιο συναντῶ μόνο τὸν τύπο: «Τὴν σπουδὴν σου τῇ κλήσει» (ώρολόγια ἐκδ. 1757 σ. 304, 1830 σ. 381, 1832 σ. 365, 1851 σ. 317, ΤΑΣ ἐκδ. 1771 σ. 96, μηναῖο ἐκδ. 1820 σ. 141, τυπικὸ Διονυσίου σ. 374, Συλλογὴ ἰδιομέλων Μανουὴλ πρωτοψάλτου ἐκδ. 1831 σ. 154).

2 Αὔγουστου

Δοξαστικὸ ἀποστίχων ἐσπερινοῦ «Χαίροις ἐν Κυρίῳ, στεφανηφόρε Στέφανε...» σὲ ἥχο, ὅχι πλ. β', ἀλλὰ πλ. δ' (χφ. Μ. Λαύρας Δ-45 (καὶ) μηναῖο Αὔγουστου ια' αἱ. φ. 157v, ΤΜ σσ. 88, 174, Σ4 φ. 61r, Σ5 φ. 63v, Σ6 φ. 68r, Σ7 φ. 134r, ΛΜ 88 φφ. 54v, 97r, ΛΜ 134 φφ. 55v, 87r, χφφ. Λειμῶνος 3 μηναῖο Αὔγουστου ιε' αἱ. φ. 176r, Σίμωνος Πέτρας 1 μηναῖο Αὔγουστου ιε' αἱ. φ. 111r, ΤΑΣ κεφ. ιf', κf', Πανθέκτη ἐκδ. 1817 τ. 1 σ. 757), Καὶ νῦν, «Χαῖρε δαιμόνων ἀφάνισις...» (Παρακλητικὴ ἥχος πλ. δ' Κυριακὴ ἐσπέρας θεοτοκίον ἐσπερίων).

6 Αὔγουστου

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἀπολυτíκιο τῆς Υπαπαντῆς, τὸ μόνο ἀπολυτíκιο δεσποτικῆς ἐορτῆς μὲ ἀναφορὰ στὴ Θεοτόκο εἶναι αὐτὸ τῆς Μεταμορφώσεως, ἐορτῆς χωρὶς ἄμεση σχέση μὲ τὴ Θεοτόκο. Πρέπει νὰ εἶναι προαναγγελία τῆς ἐορτῆς τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἡ ὅποια μαρτυρεῖται στὶς 15 Αὔγουστου ἀπὸ τὸ 460 (Γ. Φίλια Οἱ θεομητορικὲς ἐορτὲς στὴ λατρεία τῆς ἐκκλησίας σ. 128), ἐνῶ ἡ Μεταμόρφωση μαρτυρεῖται στὶς 6 Αὔγουστου ἀπὸ τὸ 518 (Τὸ Χριστιανικὸν ἐορτολόγιον Πρακτικὰ τοῦ γ' πανελλήνιου λειτουργικοῦ συμποσίου σ. 247). Τὸ «λάμψας ἐν τῷ Σταυρῷ» τοῦ θεοτοκίου τοῦ ἀναστασίμου ἀπολυτικίου τοῦ πλ. β' ἥχου εἶναι ἔνας ἐπιπλέον σύνδεσμος τῆς "Υψωσης μὲ τὴν Μεταμόρφωση («λάμψαι καὶ ὑμῖν τοῖς ἀμαρτωλοῖς»).

Καταβασίες Σταυροῦ

Ο σταυρώσιμος χαρακτήρας ἀποτελεῖ πλαίσιο τῆς ἐορτῆς («ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος...μέλλει πάσχειν» (Μτ. ιc', 2, 12), «Πρὸ τοῦ σοῦ σταυροῦ Κύριε...ἴνα θεωρήσαντες τὰ θαυμάσιά σου, μὴ δειλιάσωσι τὰ παθήματά σου· ἀ προσκυνῆσαι ήμᾶς ἐν εἰρήνῃ καταξίωσον», «Ἐπὶ τοῦ ὁρούς μετεμορφώθης...ἴνα ὅταν σὲ ἴδωσι σταυρούμενον...κηρύξωσιν, ὅτι σὺ ὑπάρχεις ἀληθῶς τοῦ Πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα»), ἀναδεικνύοντας τὴν οἰκονομία τῆς ἀγάπης καὶ τὴν διὰ ταπεινώσεως ὑψωσιν. Κατὰ τὴν ἐορτὴν δόξης ὑμνεῖται ἡ "Υψωσις τῆς ἀτιμίας, τοῦ σωτηρίου πάθους.

7 καὶ 12 Αὔγουστου

Ο ἥχος τοῦ ἰδιομέλου εἰς τὸ Καὶ νῦν τῶν ἀποστίχων ἀφ' ἐσπέρας «Τῆς θεότητός σου...» εἶναι ὁ πλ. α' (τυπικὸ Μ. Εὐεργέτιδος ια'-ιβ' αἱ. ἐκδ. D I σ.

483, χφ. Λειμῶνος 3 μηναῖα Ἰουλίου-Αὐγούστου ιε' αἱ. φφ. 201r, 239v καὶ Μανουὴλ πρωτοψάλτου Συλλογὴ Ἰδιομέλων 1831 σ. 170), καὶ ὅχι ὁ πλ. δ'.

12 Αὐγούστου

Ἐκπεσὸν Θεοτοκίο ζ' ὡδῆς: «Ἐκ γαστρός σου προῆλθε, σαρκωθεὶς ὁ τῶν ὅλων παρθένε Κύριος, διό σε Θεοτόκον φρονοῦντες ὀρθοδόξως, τῷ νίῳ σου κραυγάζομεν ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν, Θεὸς εὐλογητὸς εἰ» (χφ. Λειμῶνος 3 μηναῖο Αὐγούστου ιε' αἱ. φ. 256r).

15 Αὐγούστου

Εἰς τὸ χφ. Μ. Λαύρας Γ-11 ιβ' αἱ. περιέχονται «Μεγαλυνάρια τοῦ Μεγάλου Σαββάτου» (φφ. 109r-119v) καὶ «Μεγαλυνάρια εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου» (φφ. 182r-186v).

18 Αὐγούστου

Στὸ μηναῖο Αὐγούστου ἐκδ. Φῶς 1970 στὴν δ' ὡδὴν καὶ α' τροπάριο ἔχει ἐκπέσει ή φράση μὲν ἔντονα γράμματα: «Νεανικῶς, τῷ δυσμενεῖ συμπλεκόμενοι, οἱ γενναῖοι, τοῦτον κατηδάφισαν, τῷ τοῦ Σταυροῦ, ὅπλῳ κραταιῶς, καὶ τοὺς συντριβέντας, τῇ ἀμαρτίᾳ ἐτέλεσαν, ναοὺς Κυρίου ζῶντας, εὐσεβῶς μελῶδοῦντας· τῇ δυνάμει σου δόξα Φιλάνθρωπε».

31 Αὐγούστου

Δοξαστικὸ τῶν αἰνῶν Ἀγίας Ζώνης. Ἡχος α'. «Σὲ προστασίαν ἔχομεν οἱ χριστιανοὶ Θεοτόκε παρθένε ἀμόλυντε πρὸς τὸν ἐκ σοῦ τεχθέντα Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν, καὶ διὰ τοῦτο συναθροισθέντες σήμερον ἐπὶ τῇ καταθέσει τῆς σεβασμίας ζώνης σου πανύμνητε βοῶμεν σοι περίζωσον ἡμᾶς κατ' ἐχθρῶν ἀοράτων δυναστείαν ἀήττητον· νύκας τῷ σὲ ποθοῦντι βασιλεῖ παρεχομένη κατ' ἐχθρῶν, τῷ δὲ κόσμῳ εἰρήνην καὶ δεινῶν ἀπαλλαγὴν καὶ μέγα ἔλεος» (χφ. Λειμῶνος 3 μηναῖα Ἰουλίου-Αὐγούστου ιε' αἱ. φ. 397r).

ΤΡΙΩΛΙΟ

Κυριακὴ Τελώνου καὶ φαρισαίου

Κοντάκιο

«Φαρισαίου φύγωμεν, ὑψηγορίαν, καὶ τελώνου μάθωμεν ὕψος ὄημάτων ταπεινῶν, ἡμαρτηκά σοι κραυγάζοντα(ος), δικαιοκρίτα ἱλάσθητι σῶσον με.

Ο

οἶκος.

Λοιπὸν ψυχή μου ταπεινή, τὸ τέλος ἐπὶ θύραις, ἀνάστηθι καὶ κράξον τῷ
κτίστῃ τῶν ἀπάντων σέ(στένων;) Ἐλέησον κάμε, ὡσπερ τὸν τελώνην ἀπὸ
πλήθους τῶν κακῶν, ἀνύψωσας φιλάνθρωπε, καὶ φαρισαῖον ἀεὶ¹
καυχησάμενον, ἀξίως κατέκρινας. Διὸ σοι πάντες βοῶμεν φιλάνθρωπε·
ὡσπερ τὸν τελώνην οἰκτίρας ἐλέησόν με» (χφ. Μ. Λαύρας Δ-45 (καί)
τριώδιο ια' αἱ. φ. 204r).

«Φαρισαίου φύγωμεν ύψηγορίαν, καὶ τελώνου μάθωμεν τὸ ταπεινὸν ἐν
στεναγμοῖς, πρὸς τὸν σωτῆρα κραυγάζοντες, ἵλαθι μόνε ήμīn
εὐδιάλλακτε» (ἀριθμόγιο ἐκδ. Βενετίας 1509).

«Φαρισαίου φύγωμεν ύψηγορίαν, καὶ τελώνου μάθωμεν ύψος ὄημάτων
ταπεινῶν, ἐν μετανοίᾳ κραυγάζοντες, σῶτερ τοῦ κόσμου, ἵλασθητι τοῖς
δούλοις σου» (Τριώδιο ἐκδ. Βενετίας 1586, Πανθέκτη ἐκδ. Βενετίας 1817 τ. 2
σ. 1205 καὶ Τριώδιο ἐκδ. Πώμης 1879 σ. 5).

«Φαρισαίου φύγωμεν ύψηγορίαν, καὶ Τελώνου μάθωμεν τὸ ταπεινὸν ἐν
στεναγμοῖς, πρὸς τὸν Σωτῆρα κραυγάζοντες· ἵλασθητι μόνε ήμīn
εὐδιάλλακτε» (ἀριθμόγιο ἐκδ. Βενετίας 1757 σ. 318, 1830 σ. 397, 1832 σ. 388,
1851 σ. 337 καὶ 1900 σ. 370).

Σάββατο τῶν ψυχῶν

Στὰ περισσότερα χφφ. τὸ ἀπολυτíκιο εἶναι «Ο βυθῷ σοφίας...».

Κυριακὴ τῆς ἀπόκρεω

Ἴδιόμελο αἵνων

«Ω ποία ὥρα τότε...θρόνου φοβεροῦ...σκότους...κριτής» (χφφ. Σινὰ 755
τριώδιο περὶ τὸν ι' αἱ. φ. 10v, 734 τριώδιο ι' αἱ. φ. 1r, Μ. Λαύρας Δ-45 (καί)
τριώδιο ια' αἱ. φ. 209r, Γ-15 τριώδιο ιβ' αἱ. φ. 18r, τριώδιο ἐκδ. Βενετίας 1586,
Πανθέκτη ἐκδ. Βενετίας 1817 τ. 2 σ. 1228, τριώδιο ἐκδ. Πώμης 1879 σ. 42).
«Ω ποία ὥρα τότε...θρόνου φοβεροῦ...σκότους...Χριστός» (χφ. Λειμῶνος 31
τριώδιο ιβ' αἱ. φ. 12v).

Ἐσπερινοὶ

«Υπὸ τὴν σὴν εὔσπλαχνίαν...» (χφ. Βατοπεδίου 1248 ἀριθμόγιο ια' αἱ. φ.
34r, τυπικὰ Εὐργέτιδος τέλη ια' αἱ. ἐκδ. D I σσ. 522, 601, Μεσσήνης τοῦ
ἔτους 1131 ἐκδ. Arranz σσ. 196, 205, τυπικὸ Κασούλων τοῦ ἔτους 1174 ἐκδ.
D I σ. 797, χφφ. Μ. Λαύρας Γ-5 ΤΑΣ ιβ' αἱ. φ. 114v, Σινὰ 1094 ΤΑΣ ιβ' αἱ.
ἐκδ. D III σ. 3, Σινὰ 1095 ΤΑΣ ιβ' αἱ. φ. 114v, Σινὰ 1096 ΤΑΣ ιβ' αἱ. φ. 156v,
Σινὰ 1097 σιναϊτικὸ τυπικὸ τοῦ ἔτους 1214 φ. 30r, τυπικὸ Μήλι τοῦ ἔτους
1292 ἐκδ. D I σ. 873, χφφ. Μ. Λαύρας Β-25 ἀριθμόγιο ιγ' αἱ. φ. 222v,
Λειμῶνος 88 ΤΑΣ ιδ' αἱ. φ. 121r, Λειμῶνος 134 ΤΑΣ τοῦ ἔτους 1428-1429 φ.
97v, χφ. ΤΑΣ τοῦ ἔτους 1528 ἐκδ. D III σ. 319, ἔντυπα ΤΑΣ κεφ. λ',
ἀριθμόγια ἐκδ. 1509, 1520, 1584, 1632 σ. 226, 1757 σ. 134, 1830 σ. 179).

«Υπὸ τὴν σὴν προστασίαν...» (τυπικὸ μονῆς τῶν Κασούλων τοῦ ἔτους 1205 ἑκδ. D I σ. 827).

Γ' τριαδικὸς ὕμνος

«διὰ τῆς Θεοτόκου» (χφφ. Δ-45 (καὶ) ὀκτώηχος ια' αἱ. φφ. 347r, 353v, 358v, 362v, Λειμῶνος 295 ὠρολόγιο β' ἥμισυ ιβ' αἱ. σσ. 10-12, Μ. Λαύρας Β-25 ὠρολόγιο ιγ' αἱ. φφ. 218v, 219r, ὠρολόγια ἑκδ. 1509, 1520, 1584, 1632 σ. 93, 1757 σσ. 47, 49, 1832 σσ. 48, 49, 52, 1851 σσ. 43-45, 1900 σσ. 43-46, 1952 σ. 37, χφ. E.B.E. / M.P.T. 704 μεταγραφή τοῦ ὄρθρου τῆς παλαιᾶς παπαδικῆς ἴδιοχειρη Χουρμουζίου τοῦ ἔτους 1819 φφ. 7r-10r). «πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου» (τριώδιο ἑκδ. 1586, Πανθέκτη ἑκδ. 1817 τ. 2 σ. 1623, τριώδιο ἑκδ. Ρώμης 1879 σ. 765).

Ἡ ὀκτώηχος ποὺ ἐντάσσεται στὸ παράρτημα τοῦ τριώδιου διαφέρει μερικῶς ἀπὸ τὴ σημερινὴν παρακλητική. «Αἱ ἐν τῇ παρακλητικῇ γραφαὶ τῶν ὕμνων τούτων εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὄρθροι τῶν ἐν τῷ τριώδιῳ...Ως θετοκίον τῶν καθισμάτων τῆς α' στιχολογίας» τῶν Σαββάτων τῶν ἥχων β', πλ. α', πλ. β' καὶ πλ. δ' τίθεται ἄλλο, ἐκτὸς τὸ ὄρθρο α' (π. Κ. Παπαγιάννη Διορθώσεις καὶ παρατηρήσεις εἰς τὸ τριώδιον τ. 1 σ. 218). Δὲν γνωρίζω ἄλλες σχετικὲς ἔρευνες.

Γιὰ τοὺς ἥχους α'-γ' τροπάρια διαφορετικὰ ἀπὸ τὴν παρακλητική:

- 1) Σάββατο α' ἥχου: νεκρώσιμο κάθισμα καὶ θεοτοκίο αἴνων.
- 2) Τετάρτη β' ἥχου: σταυρώσιμο κάθισμα.
- 3) Παρασκευὴ β' ἥχου: μαρτυρικό.
- 4) Σάββατο β' ἥχου: νεκρώσιμο κάθισμα καὶ θεοτοκίο ἀποστίχων.
- 5) Δευτέρα γ' ἥχου: μαρτυρικό.
- 6) Τρίτη γ' ἥχου: κατανυκτικὸ κάθισμα.
- 7) Πέμπτη πρωΐ: κάθισμα ἀποστολικό καὶ θεοτοκίο.
- 8) Παρασκευὴ πρωΐ: θεοτοκίο.
- 9) Σάββατο γ' ἥχου: μαρτυρικό.

Μεγάλο ἀπόδειπνο

Δὲν συναντῶ ἔνδειξη ἥχου τοῦ «Μεθ' ἡμῶν Θεός» σὲ χφφ. ἡ ἐντυπα λειτουργικὰ βιβλία μέχρι καὶ τὸ ὠρολόγιο ἑκδ. 1900.

«Σφαγήν σου τὴν ἄδικον Χριστέ...»

Συναντῶ μόνο τό «θνήσκεις» (χφ. Μ. Λαύρας Δ-45 (καὶ) ὀκτώηχος ια' αἱ. φ. 347r καὶ Ταμείον ἀνθολογίας ἑκδ. 1869 τ. 1 σ. 268), ὅχι τό «πάσχεις».

Προηγιασμένα

«Νῦν αἱ δυνάμεις... πίστει καὶ φόβω...» (Πασχάλιον χρονικὸν μέσα τοῦ ζ' αἱ. ἑκδ. P. G. τ. 92 στ. 989, χφ. E.B.E. 47 περὶ τὸν ια' αἱ. φ. 242v, G σ. 171).

Κανὸνας χαιρετισμῶν

Ωιδὴ α'

«Ἄδαμ ἐπανόρθωσις...τὸ παλάτιον τοῦ πάντων» (χφφ. Σινὰ 735 τριώδιο ι' αἰ. φ. 87v, 755 τριώδιο περὶ τὸν ι' αἰ. φ. 112v, Μ. Λαύρας Δ-45 τριώδιο ια' αἰ. φ. 272v, Βατοπεδίου 1190 τριώδιο ια' αἰ. φ. 55r, Λειμῶνος 31 τριώδιο ιβ' αἰ. φ. 69r καὶ ἔντυπο τριώδιο 1586 anemi pdf σ. 312). «τὸ παλάτιον τοῦ μόνου» (ώρολόγια 1757 σ. 376 καὶ 1832 σ. 452).

Ωιδὴ γ'

«Τοὺς σοὺς ύμνοιογούς Θεοτόκε... ἡ ζῶσα» (χφ. Λειμῶνος 295 ώρολόγιο δεύτερο μισὸ ιβ' αἰ. σ. 69).

«Χαῖρε πύλη μόνη ἦν ὁ Λόγος...τῶν σωζομένων θεόνυμφε» (τριώδια ι' αἰ. κ. ἑ.).

Ωιδὴ δ'

«Ο καθήμενος ἐν δόξῃ...τῇ ἀκηράτῳ παλάμῃ» (ώρολόγιο ἔκδ. 1757 σ. 380, εἰρμολόγιο Πέτρου λαμπαδαρίου σ. 136, εἰρμολόγιο Πέτρου Βυζαντίου σ. 76, ἀγ. Νικοδήμου (+1809) Ἔορτοδρόμιον τ. α' σ. 409, μηναῖο Μαρτίου ἔκδ. 1852 (anemi.lib.uoc.gr) σ. 101, εἰρμολόγιον (ἐκκλησιαστικό) ἔκδ. 1906 σ. 65).

«...τῇ ἀκηράτῳ παρθένῳ...» (χφφ. E.B.E. 642 παρακλητικὴ ιγ' αἰ. φ. 133v, Λειμῶνος 295 ώρολόγιο δεύτερο μισὸ ιβ' αἰ. σ. 69, 262 εἰρμολόγιο ιβ'-ιγ' αἰ. φ. 75r, 10 μηναῖα Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου τοῦ ἔτους 1419 φφ. 231r, 280r, 284v, 345v καὶ 3 μηναῖα Ιουλίου-Αὐγούστου τε' αἰ. φφ. 66v, 132r, 188v).

«Ἐν φωναῖς ἀσμάτων πίστει». «Ἐν φωναῖς ἀσμάτων κόρη» μόνον στὰ ἔντυπα τριώδια.

Ωιδὴ ε'

«Ἐξέστη τὰ σύμπαντα...τὴν εἰρήνην βραβεύουσα» (χφ. Λειμῶνος 295 ώρολόγιο δεύτερο μισὸ ιβ' αἰ. σ. 70).

Ωιδὴ ζ'

«Ιατῆρα, τῶν ἀπάντων ἡ κυήσασσα» (τριώδια ι' αἰ. κ. ἑ.).

«Εὐφημεῖ σε, μακαρίζοντα τὰ πέρατα, καὶ πόθω κράζει σοι» (τριώδια ι' αἰ. κ. ἑ.).

Ωιδὴ θ'

«Ἄπας γηγενής...τὴν ἴερὰν πανήγυριν...» (χφ. Λειμῶνος 295 σ. 71, E.B.E. 642 παρακλητικὴ ιγ' αἰ. φ. 154v, ώρολόγια ἔκδ. 1757 σ. 387, 1830 σ. 477, Ἀπ. διακονίας 1983, Φωτὸς 1983 καὶ Εἰρμολόγιον (ἐκκλησιαστικό) ἔκδ. 1906 σ. 81).

Κυριακὴ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως

Τελετὴ Σταυροπροσκυνήσεως

«Δεῦτε πιστοὶ τὸ ζωοποιὸν Ξύλον προσκυνήσωμεν...ό ἐν αὐτῷ σταυρωθείς» (χφφ. Σινὰ 755 τριώδιο περὶ τὸν ι' αἰ. φ. 79r, Μ. Λαύρας Δ-45 τριώδιο ια' αἰ. φ. 244r, Λειμῶνος 31 τριώδιο ιβ' αἰ. φ. 46v, Λειμῶνος 10 μηναῖο Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1419 φ. 110v, μηναῖο Σεπτεμβρίου ἔκδ. 1843 σ. 103 καὶ σημερινὸ μηναῖο Σεπτεμβρίου).

«προσπαγείς» (τριάδια ἐκδ. 1586 καὶ σημερινό, σημερινὸ μηναῖον Αὔγουστου α').

Μεγάλος κανόνας

Στὰ κατ' ἀλφάβητον 24 στιχηρὰ προσόμοια τοῦ μεγάλου κανόνος τὸ α' καὶ τὸ γ' κῶλον ἀρχίζουν μὲ τὸ ἴδιο γράμμα, ἵσως γιὰ νὰ τονίζεται τὸ ἀλφάβητο κατὰ τὴ στοίχησή τους στὰ χειρόγραφα-κυρίως τὰ μεγαλογράμματα.

Κυριακὴ τῶν Βαΐων

Είρμὸς η' ὥδῆς

«Ἐύφρανθητὶ Τερουσαλήμ...καὶ βοάτῳ εὐλογείτε τα ἔργα Κυρίου τὸν Κύριον» (χφφ. Σινὰ 755 τριάδιο περὶ τὸν ι' αἰ. φ. 135v, 735 τριάδιο ι' αἰ. φ. 137v, Μ. Λαύρας Δ-45 (καὶ) τριάδιο ια' αἰ. φ. 287r, Βατικανοῦ 1190 τριάδιο ια' αἰ. φ. 73r, τυπικὸ ναοῦ ἀναστάσεως Τεροσολύμων τοῦ ἔτους 1122 σ. 13, χφφ. Λειμῶνος 31 τριάδιο ιβ' αἰ. φ. 83v, 262 είρμολόγιο ιβ'-ιγ' αἰ. φ. 91r).

«Ἐύφρανθητὶ Τερουσαλήμ...καὶ βοάτῳ Πάντα τὰ ἔργα ὑμνεῖτε τὸν Κύριον» (τριάδιο ἐκδ. 1586, Έορτοδόγμιον ἄγ. Νικοδήμου τ. 2 σ. 45, Πανθέκτη ἐκδ. 1817 τ. 2 σ. 1520, τριάδιο ἐκδ. Τρώμης 1879 σ. 610, τριάδιο ἐκδ. 1960 σ. 355).

Μ. Δευτέρα

«Ἴδοὺ ὁ νυμφίος...»

«Ἴδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται... τῆς βασιλείας ἀποκλεισθῆς...» (χφφ. Σινὰ 735 τριάδιο ι' αἰ. φ. 143r, 755 τριάδιο περὶ τὸν ι' αἰ. φ. 137v, 736 τριάδιο τοῦ ἔτους 1028 καὶ ΤΑ σσ. 32, 52).

Δὲν συναντῶ τό «ἡμῶν» στὸ «ὁ Θεὸς ἡμῶν» (χφφ. Σινὰ 864 ὡρολόγιο θ'-ι' αἰ. φ. 45v, 755 τριάδιο περὶ τὸν ι' αἰ. φ. 137v, 735 τριάδιο ι' αἰ. φ. 143r, ΤΑ σ. 32, χφφ. Μ. Λαύρας Β-25 ὡρολόγιο ιγ' αἰ. φ. 217v, Γ-66 ὡρολόγιο ιγ' αἰ. φ. 26v, τριάδιο ἐκδ. 1586, ὡρολόγια ἐκδ. 1632 σ. 48, 1757 σ. 17, Πανθέκτη ἐκδ. 1817 τ. 1 σ. 70 τ. 2 σ. 1525, ὡρολόγια ἐκδ. 1819 σ. 22, 1830 σ. 28, 1832 σ. 17, 1851 σ. 16, τριάδιο ἐκδ. 1879 σ. 619, ὡρολόγια ἐκδ. 1900 σ. 15, 1952 σ. 19, Π. Τρεμπέλα Έκλογὴ Ἑλληνικῆς ὁροθιδόξου ὑμνογραφίας ἐκδ. δ' 2007 σ. 191 καὶ σημερινὰ ὡρολόγια καὶ τριάδια). Υπάρχει στὴν ἴδιόχειρη τοῦ Χουρμουζίου μεταγραφὴ τῆς παλαιᾶς παπαδικῆς (χφ. Ε.Β.Ε./Μ.Π.Τ. 704 τοῦ ἔτους 1819 φ. 10v) καὶ στὰ ἔντυπα μουσικὰ βιβλία.

«Τὸν νυμφῶνα σου βλέπω... ἵνα εἰσέλθω λάμπρυνόν μου...» (χφφ. Σινὰ 755 τριάδιο περὶ τὸν ι' αἰ. φ. 143v, 736 τριάδιο τοῦ ἔτους 1028, Μ. Λαύρας Δ-45 τριάδιο ια' αἰ. φ. 288v, ΤΑ σ. 38 καὶ Θεολήπτου Φιλαδελφείας Περὶ ἀγάπης πνευματικῆς §4 ἐκδ. Ι. Γρηγοροπούλου Θεολήπτου Φιλαδελφείας τοῦ ὄμολογητοῦ (1250-1322) βίος καὶ ἔργα τ. β' 1996 σ. 247) εἰς ἥχον πλ. δ' (χφ. Σινὰ 755, Μ. Λαύρας Δ-45 καὶ ΤΑ).

Μ. Πέμπτη

«Τοῦ δείπνου σου...»

«καθάπερ Ἰούδας...Κύριε ἐν τῇ βασιλείᾳ σου» (χφ. Βατικανοῦ 771 τριώδιο ια' αἰ. φ. 168v).

«καθάπερ ὁ Ἰούδας...Κύριε ἐν τῇ βασιλείᾳ σου» (τυπικὸ ναοῦ τῆς Αναστάσεως τοῦ ἔτους 1122 σ. 107, σύνθεση Νικηφόρου τοῦ ἡθικοῦ (περίπου 1200-1275) στὸ χφ. E.B.E. / M.P.T. 705 φφ. 69 r-v καὶ 70r, ὀρολόγιο ἐκδ. 1509).

«καθάπερ ὁ Ἰούδας...Κύριε ὅταν ἔλθης ἐν τῇ βασιλείᾳ σου» (τριώδιο ἐκδ. 1586, Π. Τρεμπέλα Ἐκλογὴ σ. 189).

Ἐπαναλήψεις δὲν συναντῶ.

ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟ

Πάσχα

Γιὰ τὸ κοντάκιο, στὰ χφφ. καὶ παλαίτυπα, συναντῶ μόνο πλ. δ' ἥχο.

Ἀντίπασχα

Εἰριμὸς θ' ὠδῆς

«Σὲ τὴν φαεινὴν λαμπάδα, καὶ Μητέρα τοῦ Θεοῦ» (χφφ. Σινὰ 755 πεντηκοστάριο περὶ τὸν ι' αἰ. φ. 160r, Βατοπεδίου 1190 πεντηκοστάριο ια' αἰ. φ. 112v, Λειμῶνος 81 πεντηκοστάριο ια' - ιβ' αἰ. φ. 21r, 262 εἰριμολόγιο ιβ'-ιγ' αἰ. φ. 26v, Πανθέκτη ἐκδ. 1817 τ. 2 σ. 1675, Πεντηκοστάρια ἐκδ. 1860 σ. 28, 1890 σ. 28, Ἀπ. διακονίας 1984 σ. 30).
«Σὲ τὴν φαεινὴν λαμπάδα, καὶ Μητέρα τοῦ φωτός» (χφφ. Βατικανοῦ 771 πεντηκοστάριο ια' αἰ. φ. 228r, Μ. Λαύρας Δ-41 πεντηκοστάριο ια' αἰ. φ. 36r, Δ-45 πεντηκοστάριο ια' αἰ. φ. 320v, Λειμῶνος 31 πεντηκοστάριο ιβ' αἰ. φ. 116v).

Ἡ ὀκτώηχος ποὺ ἐντάσσεται στὸ πεντηκοστάριο διαφέρει μερικῶς ἀπὸ τὴν σημερινὴ παρακλητική· βλ. καθίσματα γενικῶς καὶ μακαρισμοὺς τῶν Κυριακῶν τῶν Μυροφόρων καὶ Σαμαρείτιδος.

Κατὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ παραλύτου ἐσπέρας τὸ δοξαστικὸ «Ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθορα...» ἀνήκει στὸν πλ. α' ἥχο (λιτὴ Κυριακῆς, χφφ. Σινὰ 736 τριώδιο τοῦ ἔτους 1028 φ. 259r, Βατικανοῦ 771 τριώδιο ια' αἰ. φ. 252, ΤΕ σ. 572, ΤΜ σ. 263, Πεντηκοστάρια ἐκδ. 1525, 1685 σ. 92, 1837) καὶ ὅχι στὸν α'.

Δευτέρα τοῦ τυφλοῦ

Τὸ δοξαστικὸν τῶν αἵνων ἀναγράφεται ἐσφαλμένα σὲ ἥχο β'. Ἡ λιτὴ τῆς Κυριακῆς ἀποδεικνύει τὸν δ' ἥχο.

Τρίτη τοῦ Τυφλοῦ πρωὶ

Ἀπόστιχο στιχηρὸ προσόμοιο

«Ὑψους ἐπέβη, φωτοφόρου ἐπιβάσεως, φωτὶ θεογνωσίας καταλαμφθεὶς ὁ Τυφλός, καὶ πρώην ἐτυφλοῦτο ἐξ ἀμφοτέρων, φέρων καὶ σώματος καὶ νοῦ σκοτασμόν, ὃν ἐκ τῆς τοῦ λόγου καινῆς φωτοχυσίας, φωτίσας ὅλον καὶ ἐξ ἀμφοῖν, τὸν φωτοδότην γνωρίζει καὶ φωτουργὸν, τὸν ἀναλάμψαντα ἐκ τάφου τριημέρως, καὶ γῆν φαιδρύναντα αὐτοῦ τῇ Αναστάσει, ἐξ ἣς ἐπέλαμψε, τὸ φῶς τῆς ἀναστάσεως τοῖς ἐν σκότει κεκρατημένοις, βροτοῖς, δι' εὐσπλαγχνίαν καὶ μέγα ἔλεος» (χφ. Λειμῶνος 81 πεντηκοστάριο ια'-ιβ' αἱ. φ. 187r).

Όλα τὰ προσόμοια (τοῦ Πεντηκοσταρίου) τῶν ἐσπερινῶν Παρασκευῆς τῆς f' ἐβδομάδος καὶ Δευτέρας τῆς ζ' ἐβδομάδος ἀπὸ τοῦ Πάσχα συμπίπτουν.

Κυριακὴ ἀγίων πάντων

Κοντάκιο

«Ως ἀπαρχὰς τῆς φύσεως...ἐν εἰρήνῃ βαθείᾳ τὴν Ἐκκλησίαν σου, τὴν πολιτείαν σου, διὰ τῆς Θεοτόκου συντήρησον Πολυέλεε». (Ρωμανοῦ μελωδοῦ ὕμνοι ἐκδ. Ἀρμόδιος 2003 σ. 1242, χφφ. ὀρολόγια British library Add. 22507 ιδ' αἱ. φ. 108v, 9347 ιε' αἱ. φ. 64v, παλαιὰ κοντάκια τῶν: 31/10, 11/11, 14/11 (μὲ τὴν φράση «καὶ πᾶσαν πόλιν σου» στὸ ὀρολόγιον ἐκδ. 1757 σ. 213), 26/11, 3/1, 20/1, 1/2, 6/5, Σαββάτου τυρινῆς, Μεγάλης Δευτέρας, καὶ εἰσαγωγὴ τοῦ ὀρολογίου ἐκδ. Τὸ περιβόλι τῆς Παναγίας).